

NANCY SOM
I NANCYMORDET

Är ett projektarbete för kursen journalistgranskning. Arbetet motsvarar en C-uppsatts men är utformat som ett tidningsmagasin.

REDAKTÖRER

Jens Andersson
min.penna@gmail.com

Gustav Sandström
gurra4133@hotmail.com

Simon Ungman Hain
simon@ungmanhain.se

GRAFIK - ÖVERSIKT

Jens Andersson

REDIGERING/DIAGRAM

Simon Ungman Hain

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för journalistik och masskommunikation
Termin tre, journalistutbildningen, VT 2010

HANDLEDARE

Marina Gheretti
marina.gheretti@jmg.gu.se

FRAMSIDA

Pixormar, FreeDigitalPhotos.net

”Har ni ens korrläst ert eget material?”

Ester Pollack, visar ingen pardon, till någon, i kommentaren av resultatet

Innehåll

3 INTRODUKTION REDAKTÖRENS ORD

Mer känslor. Mindre fakta. Vad är egentligen poängen?

4-5 BAKGRUND ÖVERSIKT

En sammanfattning av rapporteringen kring mordet på Nancy Tavsan och Malin Olsson.

6-7 MINDRE ANDEL NYA FAKTA

I GP:s Nancy-rapportering innehåller bara en tredjedel av artiklarna nya fakta. I Malin-fallet den siffran avsevärt högre.

8-9 MER FOKUS PÅ ANHÖRIGA

I rapporteringen av Malin-mordet är artiklarna vinklade på polisarbete och vittnen. I rapporteringen av Nancy-mordet vinklar man i mycket större utsträckning på offrets anhöriga.

10 POLISEN SPELAR BANTAD HUVUDROLL

Polisen var den viktigaste huvudaktören i rapporteringen av respektive mord. Men för femton år sedan var de viktigare. Och mer frispråkiga.

11 INTERVJU SNEDVRIDEN BROTTSRAPPORTERING

Henrik Tham, professor i kriminologi vid Stockholms universitet, kan inte svara på när och varför poliskåren sprang läck, men förmodar att det skedde i samma stund som journalister började ställa frågor.

12-13 INTERVJU ATT TALA ÄR SILVER, ATT TIGA ÄR GULD

Journalisterna pratar om en ökad slutenhet, poliserna om en professionalisering. Helt klart är att relationen mellan journalistkår och polis har förändrats.

14-15 VÄLDIGT MÅNGA, VÄLDIGT LEDSNA

Kvällspressen är känd för att gärna slå an känslosamma strängar medan dagspressen traditionellt är mer återhållsam. Men i rapporteringen om mordet på Nancy Tavsan vinklar GP oftare än GT på kollektiv sorg.

16-17 FÖRDJUPNING DEN LÖNSAMMA SAGAN

Ung, maktlös, sårbar och utan skuld. Så ska ett ”bra” brottsoffer vara för att passa in i den mediedramaturgiska mallen.

18 SÅ SKILDRAS MORDOFFRET

Så framställde GP och GT Malin Olsson och Nancy Tavsan.

19 EN BILD SÄGER MER ÄN TUSEN ORD

Undersökningen tyder på att GP närmar sig kvällspressen, såväl i uttryck som i nyhetsvärdering. Bildjournalistiken är inget undantag.

20-21 SOCIALA MEDIER SOM KÄLLA

Sociala medier erbjuder en snabb, alternativ källa för journalister men källkritik och etiska överväganden blir lätt lidande när informationen är lättillgänglig och stressen stor.

22-23 INTERVJU ”ALLA MORD ÄR TYVÄRR INTE LIKA MYCKET VÄRDA”

Mordet på Nancy Tavsan är en bra story, därför har GT:s rapportering varit så omfattande.

24-25 INTERVJU ”DET FICK ORIMLIGA PROPORTIONER”

I stora drag bra. Men i vissa lägen blev det för mycket. Så betygsätter GP sin rapportering av mordet.

26-27 INTERVJU ”VAR ÄR DJÄVULENS ADVOKAT PÅ REDAKTIONERNA?”

När drevet går kopplar journalisterna bort sitt kritiska tänkande och gör allt för att dra hem nästa scoop.

28 KRÖNIKA

Jens Andersson om en svartvit värld.

29 SLUTORD OCH ANALYS LÖNSAMHET FÖRE ANSVAR

Informationstäthet och lönsamhet ligger bakom förändring inom kriminaljournalistiken.

Kriminaljournalistik på villovägar

En brottsrapportering som bygger mer på känslor än på fakta lämnar läsaren **utan förklaringsmodeller.**

Text: Gustav Sandström

Det är natten mellan den 29 och 30 december 2009. Om drygt ett dygn går svenskarna in i ett nytt decennium. I Göteborg sjunker temperaturen strax efter midnatt till minus 14 grader. På en gångväg vid Bergsgårdsgärdet i Hjällbo ligger en 18-årig kvinna brutalt mördad. Hon heter Nancy Tavsan.

Under veckorna som följer får mordet på Nancy ett enormt genomslag i västsvensk massmedia. Inte minst i GP. De första dagarna har tidningen fullt upp med att reda ut vad det är som har hänt. Här mördades hon. Detta hade hon gjort tidigare under kvällen. De här fynden har polisen gjort på mordplatsen. När polisen efter en vecka ännu inte lyckats ringa in en misstänkt gärningsman tar rapporteringen ny form. Det är åtminstone så det verkar. Utan att det händer någonting nytt i utredningen fortsätter GP att skriva sina artiklar. Man rapporterar från minnesstunder, man pratar med vänner och anhöriga, man pratar med mannen på gatan.

En hel läsekrets bjuds in att sörja en person som de aldrig har träffat, aldrig har sett, aldrig har hört talas om. GP gör vännernas sorg till allas sorg - den förväntas bli allmängiltig. Det finns någonting oerhört vackert i den tanken, tänker jag när jag läser. En av de våra har ryckts ifrån oss och nu går vi samman för att ta oss igenom det ofattbara. Men snart övergår de tankarna i någonting annat. Låt oss kalla det skepsis. För var finns det egentliga nyhetsvärdet? Få

artiklar tillför nya fakta om själva utredningen. Istället: fokus på offer och anhöriga. Tidningen som samlingsplats för allmänhetens sorg. Nancys privata tankar, citerade från hennes blogg, stort uppslagna på bästa nyhetsplats. Ingen analys som placerar den enskildes öde i ett större samhälleligt sammanhang.

Att kvällspressen länge har sysslat med den här sortens rapportering råder det inget tvivel om - det ligger liksom i själva kärnan av det kvällstidningsjournalistiska uppdraget. Men vad är egentligen morgontidningens roll när ett mord av den här typen sker innanför murarna av det egna spridningsområdet? Och hur har den rollen förändrats?

Vi har granskat GP:s och GT:s rapportering av två uppmärksammade mord i Göteborg: mordet på Nancy Tavsan i slutet av december 2009, och mordet på 16-åriga Malin Olsson, begånget i juli 1994. Malin Olsson-fallet har flera beröringspunkter med mordet på Nancy. En ung tjej blir mördad. I Göteborg. Och det finns ingen misstänkt gärningsman. Vad skriver man om då? Genom att jämföra rapporteringen mellan de två fallen vill vi ta reda på:

- Om respektive tidning har förändrat sin rapportering över tid.
- Om GP och GT närmast sig varandra i sin rapportering.

Det här magasinet handlar om vad vi kommit fram till.

OM UNDERSÖKNINGEN

Granskade artiklar är: samtliga publicerade artiklar rörande mordet på Malin Olsson i pappersutgåvan av Göteborgs-Posten (GP) och iDAG (i magasinet kallad GT) under perioden den 25/7-1994 till den 25/9-1994. Totalt 22 st artiklar i GP och 22 st artiklar i GT.

Samtliga publicerade artiklar rörande mordet på Nancy Tavsan i pappersutgåvan av GP och Göteborgs-Tidningen (GT) under perioden den 30/12-2009 till den 28/2-2010. Totalt 37 st artiklar i GP och 33 st artiklar i GT. Förstasidorna är inte med i undersökningen.

Tillvägagångssätt: artiklarna undersöktes med avseende på vilken vinkel de hade, vilka som förekom i artikeln och hur de skildrades. Dessutom noterades om det framkom nya fakta i texten och om spekulationer förekom. Vi räknade antal bilder samt noterade bildtext och motiv på den största bilden. Slutligen antecknades den övergripande tonen på artikeln som även exemplifierades med citat.

ÖVERSIKT

DEN 30:E DECEMBER 2009 hittas Nancy Tavsan, 18 år, svårt misshandlad. Hon avlider senare på sjukhus. Det finns ingen misstänkt gärningsman. Mordet är förstasidesnyhet i både GT och GP. GT fokuserar på polisens spår medan GP vinklar på den allmänna bestörningen i Hjällbo.

RAPPORTERINGEN under den första veckan är massiv. Tillsammans skriver GP och GT 27 artiklar, jämnt fördelat. Hälften av artiklarna kretsar kring polisarbetet, hälften är "kringartiklar" som huvudsakligen är vinklade på kollektiv sorg.

SAMMANLAGT 17 artiklar skrivs vecka två. De båda tidningarna håller fortfarande jämna steg i antal artiklar. Dessutom är artiklarnas innehåll relativt likt. Bland annat skriver Nancys bror ett öppet brev som båda tidningar publicerar.

GT SKRIVER fem artiklar, Göteborgs-Posten skriver två. Båda tidningar närvarar vid Nancys begravning, men den ges mer utrymme i GT som även skriver om hur hon hedras på Facebook. Båda tidningar konstaterar också att polisen inte har någon misstänkt än.

VECKA

0

1

2

3

DEN 24:E JULI 1994 hittas Malin Olsson, 17 år, naken och strypt på Östra kyrkogården i Göteborg. Dagen efter är mordet förstasidesstoff i både GT och i GP. GT hävdar att det rör sig om ett brutalt sexmord. GP slår endast fast att en ung kvinna hittats död.

DEN FÖRSTA VECKAN skriver man sammanlagt 22 artiklar. GT skriver två fler än GP. Första dagarna fokuserar man på mördarjakten och polisutredningen. Mot slutet av veckan spekulerar man om samband med en annan våldtäkt och skriver flera artiklar om att kvinnor bör ta sig i akt. GT fokuserar på vänner och familj i betydligt högre utsträckning än GP.

VECKA TVÅ SKRIVS tio artiklar, helt jämnt fördelat. Man fokuserar på bristen på spår och ber allmänheten höra av sig med tips. Att mordet ser ut att bli svårast bekräftas av Leif G.W. i ett uttalande i GT.

VECKA TRE SKRAPAR man ihop tre artiklar totalt. GP skriver att det är oklart hur Malin hamnade på kyrkogården. GT skriver att mördaren söks bland kända sexförbrytare och att nya fynd kartlägger mördarens flyktväg.

GÖTEBORGS-POSTEN SKRIVER fyra artiklar, GT skriver en. Båda tidningar närvarar vid en minneslund för Nancy i hennes skola. GP kopplar även ihop mordet på Nancy med en begången våldtäkt.

EN ARTIKEL. GT konstaterar kort och gott att mördaren fortfarande är på fri fot.

UNDER SJÄTTE VECKAN blossar rapporteringen tillfälligt upp igen. Alla utom en av de sammanlagt sju artiklarna handlar om en 21-årig man som sitter häktad för ett annat brott. Båda tidningar, särskilt GT, gör sitt bästa för att antyda att det finns en koppling mellan mannen och mordet på Nancy. Polisen vill inte kommentera uppgifterna.

SEX ARTIKLAR publiceras under perioden. Fem av dem står GP för. GT:s enda handlar om en manifestation mot våldet till Nancys minne. Den nyheten har GP också. I övrigt skriver man att den 21-åriga mannen nekar till våldtäktsanklagelserna och att de båda 16-åringarna som tidigare figurerat i utredningen inte längre är intressanta.

4

5

6-7

8-9

TVÅ ARTIKLAR, BÅDA skrivna av GP. Rubrikerna lyder "Bältet kan vara mordverkyget" och "Taxichaufför söks av mordspannarna".

NYHETEN FÅR NÅGOT av ett uppsving i två dagar och sammanlagt skrivs sex artiklar mellan den 25:e och 27:e augusti. GP skriver att polisen fått in nya spår efter att mordet tagits upp i teveprogrammet Efterlyst. GT:s textskörd handlar huvudsakligen om ett öppet brev som Malins mamma skrivit. Det är det sista GT skriver om Malin-mordet under de två månader som vi har undersökt.

VECKA SJU publiceras GP:s sista artikel om Malin-mordet under de två månader som vi har undersökt. Texten återkopplar till en tidigare artikel om ett bälte som hittats vid mordplatsen. Det har nu visat sig att bältet var en dålig ledtråd.

Mindre andel nya fakta

I GP:s Nancy-rapportering innehåller bara en tredjedel av artiklarna nya fakta. I Malin-fallet är den siffran avsevärt högre.

Text: Simon Ungman Hain

Att en nyhet ska vara ny ligger i ordets betydelse. Åtminstone kan man förvänta sig att delar av informationen i en artikel ska vara ny för läsaren. Utöver detta ska informationen naturligtvis även vara sann och relevant. I det undersökta materialet visade det sig att majoriteten av artiklarna saknade nya, relevanta fakta.

Av den totala rapportering innehöll lite drygt en tredjedel (38 procent) av artiklarna nya fakta. GP:s rapportering av Malin-fallet hade högst andel, där 55 procent av artiklarna innehöll nya fakta. Detta kan jämföras med GP:s rapportering av Nancy-fallet där en-

dast 27 procent av artiklarna innehöll ny fakta. I GT innehöll 50 procent av artiklarna nya fakta i Malin-fallet medan samma siffra i Nancy-fallet hade halverats (23 procent).

Den mest förekommande typen av nya fakta är information om bevis, vittnen eller spår. Nästan en tredjedel av artiklarna (31 procent) innehöll nya fakta av det slaget. En annan framträdande kategori var fakta om vad som hänt tidigare på mordkvällen, sådana fakta fanns i 15 procent av artiklarna. Den typen av fakta inkluderade bland annat information om den fest Nancy

vistades på innan mordet eller information om vad Malin gjorde innan hon nådde kyrkogården. Fakta om hur själva mordet skett räknades till nya fakta om mordförloppet.

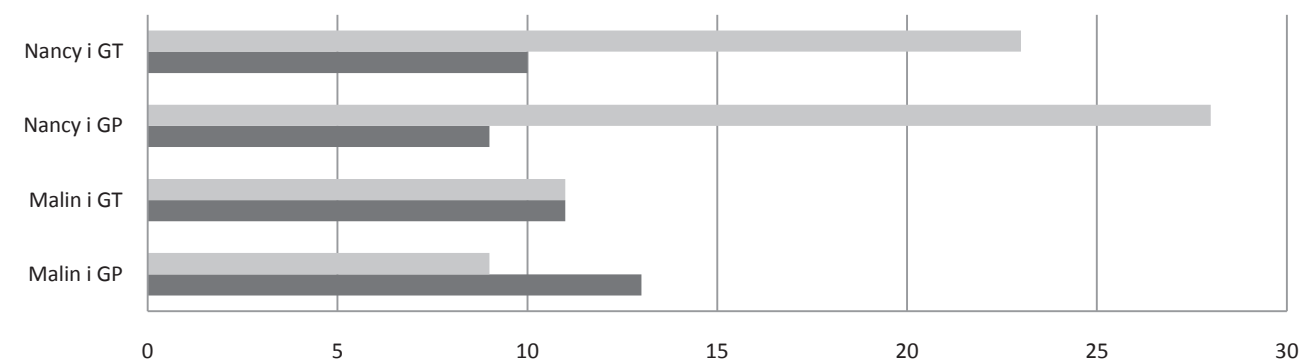
Av tidningarnas sammanlagda rapportering innehöll 21 procent av artiklarna i Nancy-fallet nya fakta om bevis, spår eller förhör. Motsvarande siffra i Malin-fallet var 52 procent.

Sammanfattningsvis är antalet artiklar med nya fakta ungefär lika många om man ser till varje tidnings rapportering av respektive mord. Varje tidning hade mellan nio och tretton artiklar per fall som innehöll nya fakta – detta trots att det skrevs dubbelt så många artiklar i Nancy-fallet. Det skrivs alltså inte fler artiklar för att det finns mer information, utan de artiklar som tillkommit i Nancy-fallet rör inte de rena brottsaspekterna. ■

NYA FAKTA bedömdes vara information rörande mordförloppet, motivet, gärningsmannen, vittnen, bevis eller information om vad som hänt tidigare på mordkvällen. Även generella expertutlåtanden som rörde mordet bedömdes som nya fakta. För att bedömas som ny ska information inte heller ha publicerats tidigare i samma tidning.

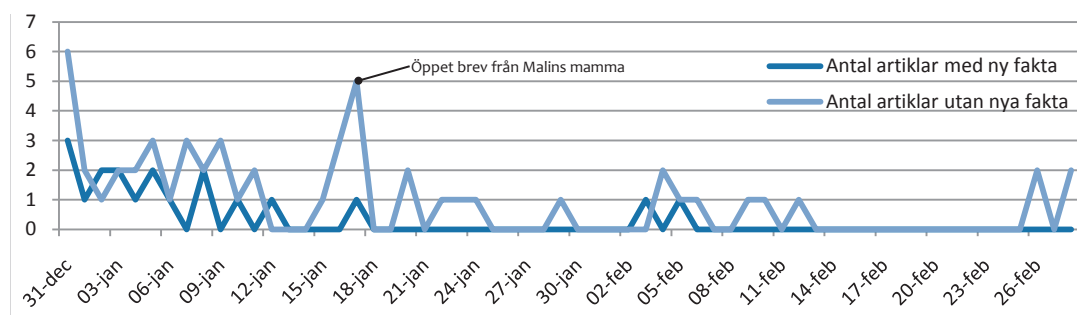
Publicerade artiklar för respektive tidning och fall

	Malin i GP	Malin i GT	Nancy i GP	Nancy i GT
■ Ej ny fakta	9	11	28	23
■ Nya fakta	13	11	9	10

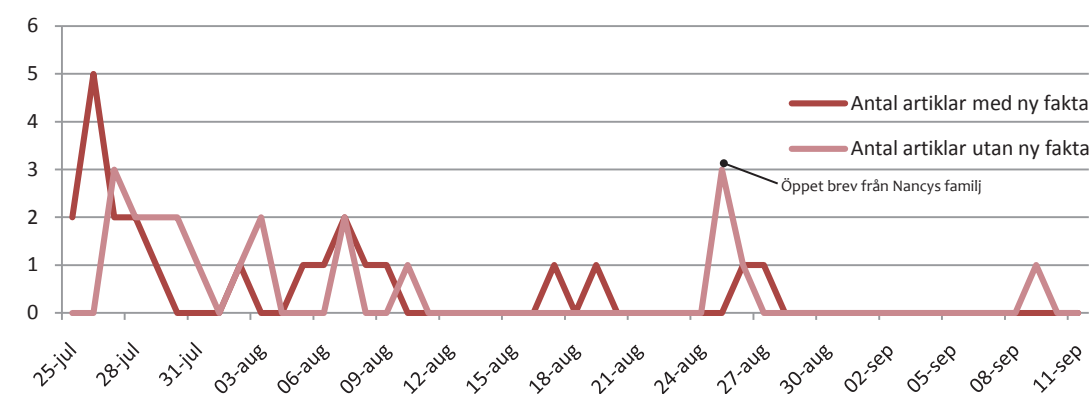
Antalet artiklar som innehåller nya fakta är ungefär lika många oavsett rapportering och fall. I GP är antalet artiklar utan nya fakta tre gånger så många i Nancy-fallet som i Malin-fallet.

Antal artiklar publicerade i Malin-fallet över tid (1994)

I Malin-fallet skrivs det flest antal artiklar när det finns tillgång till nya fakta. Samtidigt som nya fakta publiceras skrivs det "kring-artiklar" som inte innehåller nya fakta. Flest antal artiklar utan nya fakta skrevs första rapporteringsdagen och den dag det öppna brevet från Malins mamma publicerades.

Antal artiklar publicerade i Nancy-fallet över tid (2010)

Nancy-fallet följer mönstret i Malin-fallet, men det publiceras fler artiklar utan nya fakta. Det dyker även upp "kring-artiklar" med jämna mellanrum trots att det inte finns några nya fakta. Flest antal artiklar utan nya fakta skrevs den dag det öppna brevet från Nancys familj publicerades.

MER FOKUS PÅ ANHÖRIGA

I rapporteringen av Malin-mordet är artiklarna vinklade på polisarbete och vittnen. I rapporteringen av Nancy-mordet vinklar man i mycket större utsträckning på offrets anhöriga.

Text: Gustav Sandström

Att granska vem som är huvudperson och vad vinkeln är ger ett bra mått på var fokus ligger i respektive tidnings artiklar. Och på hur detta har förändrats.

I artiklarna om Malin-fallet fokuserar både GP och GT på polisens arbete. Polisen är huvudperson i majoriteten av artiklarna och offer och anhöriga har en mer tillbakadragen roll. I artiklarna om Nancy-fallet har det skett en förändring. Här tar offrets anhöriga betydligt mer plats än i Malin-artiklarna.

Polisens roll minskar

I rapporteringen av Malin-mordet är polisen huvudperson i 43 procent av artiklarna. Femton år senare, när sam-

ma tidningar rapporterar om Nancy-mordet, har den siffran nästan halverats. Det gör visserligen polisen till den vanligast förekommande huvudperson även i Nancy-rapporteringen. Men inte med samma förkrossande dominans.

I Nancy-rapporteringen får offrets anhöriga istället en mer framskjuten roll. I 21 procent av Nancy-artiklarna är huvudpersonen en familjemedlem, en släkting, en vän eller en klasskamrat. I Malin-rapporteringen är den siffran bara hälften så stor. Förändringen beror till stor del på att GP skiftat fokus i sin rapportering.

Mer fokus på anhöriga

I GP:s Malin-rapportering är anhöriga

huvudperson i fyra procent av artiklarna. I GP:s artiklar om Nancy-fallet har den siffran fyrdubblats.

Även GT har i sin Nancy-rapportering ett ökat fokus på personer i offrets närhet. Men här är förändringen mer blygsam. I GT:s Malin-rapportering är huvudpersonen en anhörig i 18 procent av artiklarna. I samma tidnings Nancy-rapportering har den siffran stigit till 22 procent.

Vinkel – från vittnen till allmänhet

I 37 procent av samtliga Malin-artiklar, vinklar man på vittnen. I Nancy-rapporteringen är den siffran bara sex procent.

Så vad fokuserar man på istället? I rapporteringen av Ma-

lin-fallet är runt sju procent vinklade på allmänhet som sörjer. I Nancy-rapporteringen ligger den siffran på hela 21 procent.

GP närmar sig GT

Det är GP som närmat sig GT i sin rapportering, och inte tvärtom. Både när det gäller huvudaktörer och vinkel i artiklarna kan man säga att där GT befann sig vid tiden för Malin-mordet, befinner sig GP idag:

I GT:s Malin-rapportering är anhöriga huvudperson i 18 procent av artiklarna.

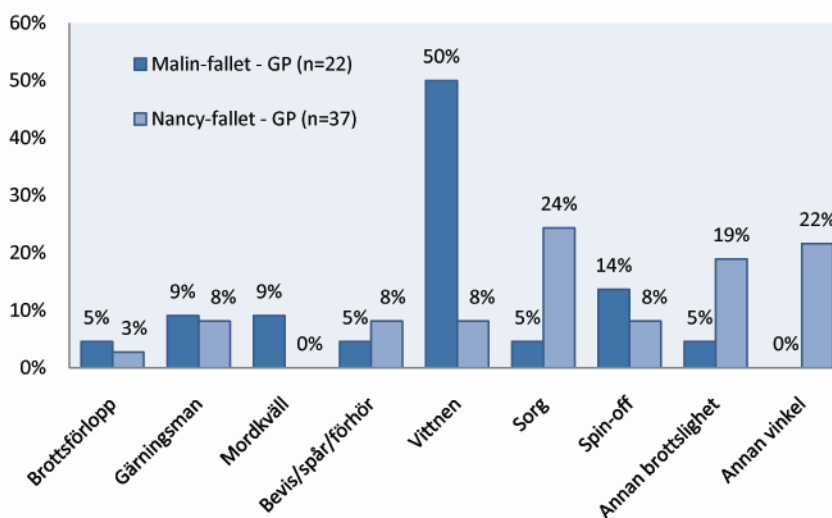
I GP:s Nancy-rapportering är anhöriga huvudperson i 16 procent av artiklarna.

I GT:s Malin-rapportering vinklar man på sorg i 18 procent av artiklarna. I GP:s Nancy-rapportering vinklar man på sorg i 24 procent av artiklarna.

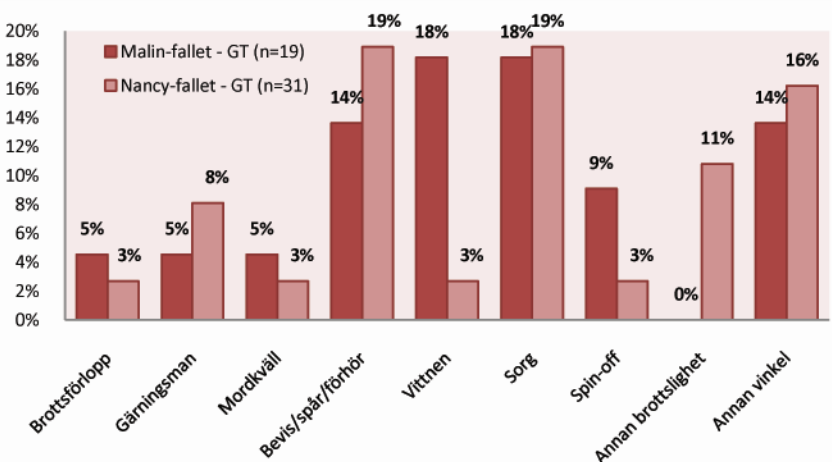
I GP:s Nancy-rapportering ligger den siffran på 24 procent.

Siffror för GP:s Malin-rapportering finns i diagrammen. ■

Vinkel: Jämförelse Göteborgs-Posten (Nancy-fallet / Malin-fallet)

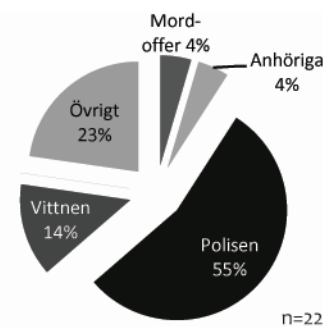
Vinkel: Jämförelse Göteborgs-Tidning (Nancy-fallet / Malin-fallet)

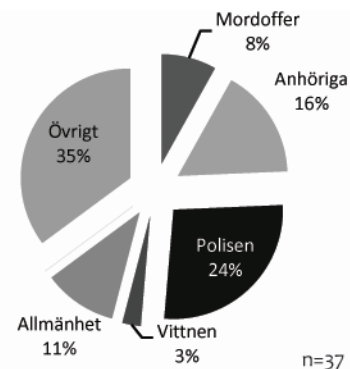
ANNAN BROTTSLIGHET, en artikel vinklad på ett annat brott än mordet där det spekuleras om brotten har ett samband med mordet.

SPIN-OFF, en artikel som inte handlar om mordet eller uppföljning av det, utan om något annat separat där nyhetskroken är mordet. Ett typexempel är artiklar av typen ”Många kvinnor rädda efter mordet”.

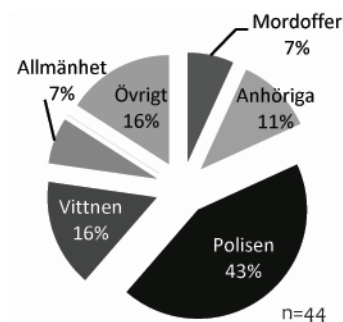
Huvudperson: Malin-fallet (GP)

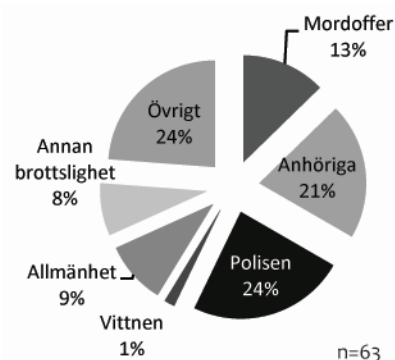
Huvudperson: Nancy-fallet (GP)

Huvudperson: Malin-fallet (GP & GT)

Huvudperson: Nancy-fallet (GP & GT)

ÖVRIGT, sammanslagen kategori innehållande huvudpersoner som inte förekom så ofta. Till exempel: företrädare för skola, politiker, rättsexperter, misstänkt gärningsman.

ANNAN BROTTSLIGHET, huvudperson är offer eller gärningsman vid ett annat brott än mordet, som spekuleras ha samband med mordet

---

POLISEN MINDRE FRISPRÅKIG

I Malin-rapporteringen var polisen generös med uttalanden. Därför tog de också stor plats i artiklarna. I Nancy-fallet var polisen betydligt mer återhållsam.

Text: Jens Andersson

Som statlig myndighet är polisen skyldig att informera allmänheten om sin verksamhet. Men eftersom verksamheten till störst del går ut på att lösa brott är inte alla delar av den offentlig. Det råder förundersökningssekretess, brukar det heta. Men det polisen vet vill journalister också veta, eftersom de vet att det är precis det som mediekonsumenterna vill veta. Så de frågar och frågar och frågar och ibland får de svar. Vad och hur mycket som sipprar ut genom ordningsmaktens väggar varierar dock från fall till fall och, vilket vår undersökning antyder, över tid.

I de undersökta tidningarnas bevakning av Malin-mordet, var polisen huvudperson i 43 procent av artiklarna. Särskilt viktig var polisen

för GP:s artikelproduktion, där 60 procent av huvudpersonerna var poliser.

Femton år senare, under utredningen av mordet på Nancy Tavsan, är polisen fortfarande den viktigaste aktören i de båda tidningarnas texter, men inte fullt lika viktig som tidigare. Delvis beror det på att antalet artiklar som är kopplade till Nancy, men som inte direkt rör polisutredningen, blivit fler. Men eftersom minskningen inte bara är procentuell – antalet artiklar med polisen som huvudaktör har överhuvudtaget blivit färre – så kan det inte vara hela förklaringen.

Så vad är då förklaringen? Har polisen hamnat i onåd hos journalisterna? Är man inte lika beroende av polisen som informationskälla

längre? Knappast. Citaten till höger ger oss en fingervisning om vad som har hänt.

1994-polisen lät allt som oftast munlädret gå och bidrog därmed till en hel del lösa antaganden och personliga reflektioner.

Dagens polis verkar emellertid föredra att hålla en något lägre profil. Man uttrycker sig gärna i generella ordalag eller så väljer man att inte kommentera alls. Men det är inte bara vad och hur mycket som sägs som har förändrats utan också vem som säger det.

I samband med mordet på Malin var det nästan uteslutande spaningsledningen som uttalade sig, medan den mesta av informationen om Nancy-utredningen kommer från polisens presstalesmän. ■

”

POLISUTTALANDEN - MALIN-FALLET (1994)

Ett vittne som hörde av sig till spaningsledningen berättade om en man med blodiga händer på Redbergsplatsen. Han skulle ha cyklat på en röd damcykel.

– Vi får försöka identifiera honom. Men personligen tycker jag det verkar lite väl maffigt, säger [spaningsledare] Lars Björklund.

(GP, 27/8 1994)

– Gärningsmannen har helskägg och gråaktigt hår, tunt på hjäsan och kraglångt i nacken. Det är ett hyfsat signalement. Skulle han raka sig ser väl alltid någon det, säger Lars Hansson kommissarie på jourroteln i Göteborg.

(GP, 30/7 1994)

– Vi är fullt och fast övertygade om att vi skall lösa det här. Inget snack! säger Björklund.

– Nu har vi 24 år, 11 månader och två veckor på oss innan det går oss ur händerna och blir preskriberat.

(GP, 6/8 1994)

– Det är rimligt att tro att hon gick bort mot Liseberg och kanske gömde sig i buskarna för sina kompisar, funderar Lars Björklund.

(GT, 26/7 1994)

Han [spaningsledaren] säger att polisen nu famlar i mörker i mördarjakten. Han konstaterar kort: – Det känns lite tungt nu.

(GT, 29/7 1994)

POLISUTTALANDEN - NANCY-FALLET (2010)

De spaningsansvariga har jobbat i det tysta i flera veckor. Ingen konkret information har släppts till media eller allmänhet.

(GP, 3/2 2010)

Hennes kollega Ulrika Åberg är förundersökningsledare i Nancyärendet. Hon är om möjligt ännu mer förtegen.

År 21-åringen förhörd och eventuellt struken från mordutredning om Nancy Tavsan?

– Försök hur mycket du vill, men jag säger ändå ingenting. Det får du acceptera, svarar Åberg.

(GP, 3/2 2010)

– Vi försöker gräva så djupt som möjligt. Men vi vill inte kommentera om och vad vi tar in i utredningen, säger Björ Blixter, presstalesman vid polisen.

(GT, 5/1 2010)

– Det kan också vara en galnings verk, men det känns inte så, tycker jag, säger Björ Blixter.

– Vi får dock inte låsa oss vid något. Det är livsfarligt.

(GT, 12/1 2010)

”

Snedvriden brottsrapportering

Text: Jens Andersson

– **Ur mitt perspektiv lämnar polisen ut för mycket information till media. Inte via de offentliga kanalerna, men via läckor, säger Henrik Tham, professor i kriminologi vid Stockholms universitet.**

Henrik Tham kan inte svara på när och varför poliskåren sprang läck, men förmodar att det skedde i samma stund som journalister började ställa frågor. På sextiotalet, när Henrik Tham var nybakad doktorand, skrevs inte särskilt mycket om rån, misshandel och mord. Det fanns en stark tilltro till välfärdsstaten och man räknade med att brottsligheten skulle sjunka när de sociala institutionerna väl var på plats. Men på 80-talet upptäckte de stora mediehusen att det fanns ett samband mellan ökad brottsrapportering och ökade försäljningssiffror. Sedan dess har stenen varit i rullning. Bilden som kablas ut stämmer dock dåligt överens med verkligheten. Enligt Henrik Tham stödjer sig kriminaljournalistiken allt

mindre på fakta och allt mer på eget tyckande. Experten har successivt tryckts tillbaka till förmån för journalisten och politikern.

– Kriminologer kan bara uttala sig om belagda forskningsresultat, inte om värderingar. Där har du förklaringen. Den allmänna uppfattningen om brottslighetens utbredning dikteras av politiska utspel och mediefokus, men faktum är att verkligheten är mindre dramatisk och mer nyanserad än vad som är medialt och politiskt gångbart. Frågar du mannen på gatan så svarar han att brottsligheten ökar, men det gör den inte.

Orsaken till den snedvridna brottsjournalistiken förklarar Henrik Tham med att journalister allt som oftast är intresserade av dagsaktuella fakta, inte av långsamma förändringar, och berättar om en kollega som blev uppringd av en journalist som hade sett en tilltagande brottstrend över de tre senaste månaderna.

– Tre månader är ingen trend. Vi uttalar oss om utvecklingar som skett sedan 1600-talet och avstår från att kommentera tillfälligt brus.

Sedan kriminaljournalistikens gryning har reportrar och polis haft ett nära förhållande – dramatiken ligger närmast brottet och inte på kriminologiska institutionen i Stockholm – men Henrik Tham menar att det är en relation som kan bli problematisk för journalisten. Att skriva kritiskt om samma yrkeskår som man är beroende av som informationskälla, är kanske inte alltid det lättaste.

Henrik Thams råd till landets kriminalreportrar är att dra ner på rapporteringen om våldsbrott, avstå från att dra slutsatser som inte går att dra, vara mer kritiska mot polisen och byta synvinkel då och då – från domarstol och åklagarbänk till den åtalades skamvrå. Om man vill förstå varför brott begås och hur de kan förhindras är det nämligen där man måste börja.

TALA ÄR SILVER TIGA ÄR GULD

Journalisterna pratar om en ökad slutenhet, poliserna om en professionalisering. Helt klart är att relationen mellan journalistkår och polis har förändrats.

Text: Jens Andersson

– Vi är bättre i dag. Proffsigare, säger Pia Goksöyr och lutar sig fram över bordet. Hennes kollega Björ Blixer fyller i:

– Vi vet vad media vill ha och vi kan hålla tyst när det krävs. Tidigare hände det att enskilda polismän gick ut och tyckte och trodde utifrån sin verklighet, sitt område och sin problematik. I dag frågar vi oss alltid vad följdfrågorna blir, konsekvenserna alltså, innan vi svarar på en fråga.

Björ Blixer och Pia Goksöyr är två av totalt sju presstalesmän på polismyndigheten i Västra Götaland. Det är sex fler än vid tiden för Malin-mordet. Bengt Staaf, som presstalesmannen hette då, arbetade dessutom mest med övergripande frågor om myndigheten. I dag ansvarar presstalesmännen för såväl stora som små informationsinsatser. Men det är ingen självklarhet att de sköter kontakten med media i alla lägen.

– Vid en brottsutredning är det förundersökningsledaren som har informationsansvaret och det är hon som beslutar om vi eller de ska ta hand om media, berättar Pia Goksöyr.

Förundersökningsledaren bestämmer även *vad* man ska berätta, oavsett *vem* som sedan gör det. Presstalesmännen får den

insyn i utredningen som de behöver för att kunna sköta sitt jobb, men ingen annan än utredarna har full insyn i hela ärendet.

Ingemar Nilsson har arbetat som kriminalreporter på GT i över trettio år och kan jobbet utan och innan.

– Advokater, åklagare och polis. Det är de yrkesgrupper som du har mest kontakt med i det här arbetet, säger Ingemar Nilsson och knackar pekfingeret i bordsskivan tre gånger.

– Några tycker att det är bra att få en möjlighet att tala om vad de gör, medan andra tycker att det är ett helvete att prata med journalister, säger Ingemar Nilsson

Han hittar mycket information bland offentliga källor – stämningsansökningar, LVU-beslut, överklaganden, domstolsregister, med mera – men hur mycket han än lyckas gräva fram så brukar han ändå behöva ett uttalande från någon inom rättsväsendet. Och det är inte alltid det lättaste. Det bekräftar Björ Blixer:

– Det finns många journalister som är väldigt duktiga inom sitt gebit och bra på att gräva fram ledtrådar och lägga pussel. Men vi bekräftar aldrig deras spekulationer, säger han och fortsätter:

– Polisen är en offentlig myndighet och vi har ett ansvar att berätta så mycket vi kan, fram till en viss gräns. När vi kommer in på ett konkret fall som är uppklarat så kan vi inte berätta allt. Vi kan bara säga var vi står för tillfället och ofta blir det inte särskilt intressant för media.

Enligt Ingemar Nilsson är polisen i Göteborg emellertid mer förtegen än sina kollegor runt om i landet – att det finns en kultur inom Göteborgspolisen av att inte vilja prata med pressen.

– När våra reportrar från Stockholm kommer ner till Göteborg och ska hjälpa till så begriper de inte varför det är så tufft att få ut information här. De är vana vid en mycket mer öppen attityd och poliser som utnyttjar sitt meddelarskydd och berättar vad som pågår under förundersökningarna.

Och trots att de båda presstalesmännen helst vill framhålla vilken god service de erbjuder media så nickar de instämmande till Ingemar Nilssons påstående, om att polisen i Göteborg är mer sluten än på andra orter. Men det är en slutenhet de är stolta över.

– Leif G.W. Persson brukar säga att vår organisation och vår metod är den bästa i Sverige och i

Björ Blixer, presstalesman på polismyndigheten i Västra Götaland

slutändan är det ju resultaten som räknas. Jag tror att vår förmåga att hålla tyst när det krävs är en viktig del i framgången, säger Björ Blixer.

– ”Vi löser fallen, vi läser inte om dem”. Det är en klassisk replik som många poliser här i Göteborg använder, säger Ingemar Nilsson och ler lite uppgivet.

Göteborgspolisens traditioner bjuder alltså till återhållsamhet i kontakterna med media, och enligt Ingemar Nilsson är det en tradition som blivit strängare under de femton år som gått sedan mordet på Malin Olsson.

– Du skulle aldrig se en kommissarie i dag uttala sig som spaningsledarna gjorde då. Det är arvet i polishuset som blivit striktare och striktare.

Varken Björ Blixer eller Pia Goksöyr tror emellertid att polisen blivit mer sluten på senare tid

– tvärtom. Istället pekar de på Internet och vilken enorm betydelse det har haft för kommunikationsflödet mellan media och polis.

– Nuförtiden har vi en presstalesman som sitter på ledningscentralen från sex på morgonen till tio på kvällen och lägger ut uppdaterad information om aktuella brott eller olyckor – minut för minut, berättar Pia Goksöyr.

Men det finns alltid två sidor av ett mynt. Även av Internet.

– Nyheter, information och desinformation sprids med tusendelar av sekunder och det är klart att det är inte till gagn för polisen. De gör att de sluter sig ännu mer och jobbar i en liten krets, eftersom det florerar så in i helvete mycket uppgifter som stör deras utredningar, säger Ingemar Nilsson.

På frågan om varför polisen var så pratglad i samband med Malin-

utredningen, svarar Björ Blixer att han inte vet säkert men att de brukar bjuda på ganska mycket information om tipsen slutar att komma in.

– Jag satt på en annan plats i myndigheten då, men jag har för mig att det var så det var med Malin på kyrkogården. Eftersom ärendet gick i stå så släppte man mer och mer information för att få in tips, berättar han och fortsätter:

– Man gör en bedömning från fall till fall: när ska vi gå ut med information, hur mycket ska vi släppa och vad syftar det till. Det handlar mer om omständigheter än en trend. Sen har det ju alltid funnits kollegor som har varit lite snacksaliga utåt. Vi har ju mediefrihet och om vi vill prata med media så kan vi göra det.

Att media kan vara behjälplig i att få ut ett budskap till allmänheten om att höra av sig med observationer, håller Ingemar Nilsson med om.

– Men det är utomordentligt sällan polisen vänder sig till oss då. Det är vi som ser på deras hemsida att de behöver få in mer tips och så skriver vi om det, säger han och konstaterar krasst att polis och media egentligen inte har några intressen som krockar i varandra.

– Polisen ska lösa brott och det gör man oftast genom skickliga utredare och korkade gärningsmän – de klipska åker sällan fast. Media, i sin tur, ska berätta så mycket som möjligt om polisens verksamhet. Det finns inga direkt motstridiga intressen i det, men heller inga gemensamma.

Från polisens informationsavdelning till utgången behöver man knappa in två koder, låsa upp hissen med nyckel och passera en svängdörrssluss som ser ut att ha skottsäkert glas.

– De gamla reportrarna brukar säga att de kunde komma och gå som de ville förr i tiden. In på utredarnas rum till och med, säger Pia Goksöyr och tillägger:

– Riktigt så öppna är vi inte längre.. ■

SENASTE NYTT:

VÄLDIGT MÅNGA, VÄLDIGT LEDSNA

Kvällspressen är känd för att gärna slå an känslosamma strängar medan dagspressen traditionellt är mer återhållsam. Men i rapporteringen om mordet på Nancy Tavsan vinklar GP oftare än GT på kollektiv sorg.

Text: Jens Andersson

Man brukar tala om kollektiv sorg när många individer samtidigt sörjer någon eller några som har gått bort och som de sörjande har lös eller ingen personlig koppling till. Oftast handlar det om ett statsöverhuvud som gått ur tiden, en berömd skådespelare som trillat av pinn eller en stor grupp ”vanliga” människor som fallit offer för någon form av katastrof.

Allt eftersom kollektiva sorgerytningar blivit vanligare i samhället har gränsen emellertid förskjutits för vem som kan väcka sådana manifestationer till liv. Numer behöver den döde varken vara berömd eller avliden i en storskalig katastrof. En ung flicka som blir brutalt ihjälslagen på väg hem från en nyårsfest kan sörjas av lika många som en utrikesminister som mördas på NK.

När Malin Olsson bragtes om livet, 1994, var det mycket ovanligt att dagspressen skrev om kollektiv sorg och

det märks i vårt undersökta material. I GP:s rapportering om Malin Olsson förekom endast en artikel där vinkeln är en sörjande allmänhet. Fanns det ingen kollektiv sorg att skriva om?

Helt klart var kollektiva sorgerytningar ovanligare för femton år sedan än de är i dag. Sedan mordet på Malin har Estonia förlist, Astrid Lindgren gått ur tiden, Anna Lindh mördats och svenska charterresenärer avlidit i tsunamikatastrofen.

Alla dessa händelser har gett upphov till en utbredd förstämning och svenskarna som folk har ”lärt sig” att sörja tillsammans. Men att det inte fanns någon kollektiv sorg att rapportera om i samband med Malin-mordet stämmer inte – nio procent av GT:s rapportering om Malin vinklade på kollektiv sorg. Förmodlingen är förklaringen att GP inte uppfattade en sörjande allmänhet som relevant nyhetsmaterial. Femton år senare, när en annan ung flicka blir brutalt mördad av

en okänd gärningsman, gör GP en annan bedömning.

I sin rapportering av mordet på Nancy Tavsan valde GP att vinkla på kollektiv sorg i nästan var femte artikel. Det gör kollektiv sorg till den vanligast förekommande vinkeln i GP:s Nancybevakning. Man har alltså gått från en artikel till åtta. Från 5 procent till 22 procent. Det är en kraftig ökning och ett av de allra tydligaste resultaten i undersökningen.

Även GT vinklar oftare på kollektiv sorg i sin rapportering av Nancy-mordet – från 11 till 19 procent. Men som synes är siffrorna för 2010 lägre än GP:s.

Och detta – att ett patosladdat ämne som man tidigare haft monopol på i täckningsområdet, blivit kapat av den största och tidigare så återhållsamma lokalkonkurrenten – torde vara minst sagt bekymrande för Göteborgs enda kvällsdrake. ■

KÄLLOR

Vinterhed, Kerstin (2005). *Ys icke, Död: en essä om kollektiv sorg*, Stockholm Hjalmarson & Högberg

---

”Känslan av förlust kan mycket väl vara äkta, trots att man inte kände den avlidne i fråga”

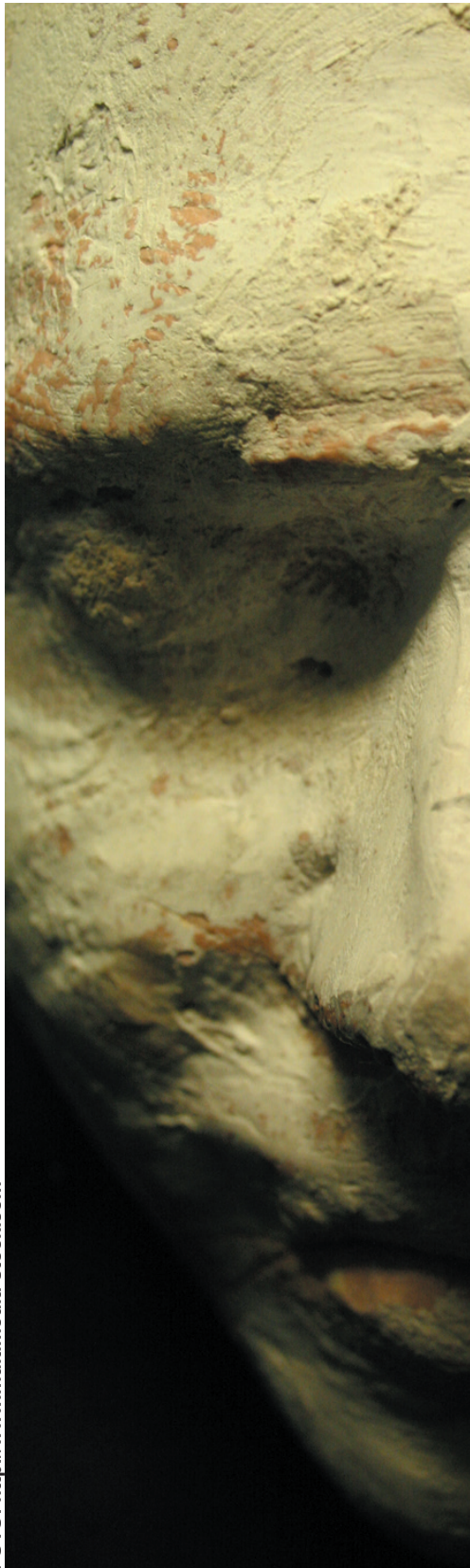

FOTO: <http://www.multimedia-stock.com>

Kerstin Vinterhed är författare till boken *Yvs icke, Död: en essä om kollektiv sorg*. Hon menar att den kollektiva sorgen förutsätter moderna medier.

Text: Jens Andersson

– Genom medierna kan väldigt många människor samtidigt få bud om ett dödsfall och förenas i en gemensam känsla av sorg. Bilder på den avlidna, på de anhöriga och på andra sörjande människor förstärker den känslan.

Kollektiv sorg är en känsla man delar med många andra, men Kerstin Vinterhed tror att den blandas med egna, mer privata känslor. Hon menar att de allra flesta människor bär på någon form av smärta som av olika anledningar kan vara svår att uttrycka. Att dela en sorg med andra kan ge den enskilde tillfälle att släppa fram de känslor som hållits tillbaka.

I ett samhälle där många människor har mycket lite kontakt med döden kan media också, enligt Kerstin Vinterhed, visa vad som händer när en människa går bort. När man ser sorgetåg på teve – de sörjandes ansiktsuttryck, deras gester, de vita liljorna på kistan – så lär man sig hur sorgens uttryck ser ut och vad det innebär att sörja.

Medieexponeringen av vissa dödsfall, exempelvis Anna Lindhs, har varit massiv och allmänhetens bedrövelse enorm. Men det finns de som menar att sådana allmänna känslouttryck knappast kan kallas sorg – att det snarare rör sig om ett socialt beteende som man ägnar sig

åt för att alla andra gör det. Kerstin Vinterhed håller med om att sorgen efter någon som man inte känt inte är sorg i samma mening som den man upplever när en nära vän eller anhörig går bort. Men att det skulle röra sig om någon form av hyckleri vill hon inte gå med på:

– Även om jag själv kan känna mig främmande inför viss kollektiv sorg så tror jag inte att man kan avfärda det så lätt. Känslan av förlust kan mycket väl vara äkta, trots att man inte kände den avlidne i fråga.

Det har alltid funnits kollektiva begravningsceremonier och de finns även i samhällen som inte är massmediala. På senare tid har dock spridningsmöjligheterna ökat och formerna för sorgen förändrats en aning. Allt oftare sörjer folk offentligt och allt oftare rapporterar media om det. Kerstin Vinterhed tycker inte att det är något konstigt med det.

– Det skulle vara underligare om de inte gjorde det. Sorg ingår i mänskligt liv, det gör oss uppmärksamma på att vi är dödliga. Att medierna hittat former för att uttrycka det är en ganska självklar grej och jag kan inte tänka mig att det skulle vara skadligt. Det skorrar kanske lite falskt ibland, men inte falskare än mycket annat. ■

FÖRDJUPNING Den lönsamma sagan

”Hon var en ängel som hennes familj och vänner fick till låns”

Nancys klasskamrat, GT, 2010-01-20

Text: Jens Andersson, Gustav Sandström, Simon Ungman Hain

Ung, maktlös, sårbar och utan skuld. Så ska ett ”bra” brottsoffer vara för att passa in i den mediedramaturgiska mallen.

Ända sedan barndomen har journalistiken vilat på samma berättartekniska grepp som våra stora dramer. Allt för att fånga publikens intresse. Under de senaste decennierna har konkurrensen på mediemarknaden hårdnat. Den goda journalistiken får i allt högre grad stå tillbaka för goda berättelser när materialet ska produceras billigt och framför allt snabbt.

Journalistiken ska sträva efter saklighet och ämnesvalet präglas av väsentlighet. Men de sakliga och väsentliga nyheterna är inte alltid de nyheter som väcker publikens intresse, och därför är det sällan dessa

nyheter som får störst utrymme i media. Sensationsnyheter – om sex, olyckor, rättsröta, kriser och sport – ges ofta betydligt mer uppmärksamhet. Traditionellt anses sådana nyheter lämpa sig bättre i kvällstidningar än i morgonpressen, men på senare tids tycks den

---

”Var försiktig Nancy – det var det sista jag sa innan hon gick till festen. Nästa gång jag såg min kusin kämpade hon för sitt liv på sjukhuset.”

GP, 2010-01-02

---

gränsen ha suddats ut eller åtminstone blivit otydligare. I vissa fall, och särskilt vad gäller kriminaljournalistiken, präglas ämnesvalen allt mer av sensation samtidigt som sakligheten trängs undan och ersätts av en litterär dramaturgi och typiska karaktärer.

Många nyhetsartiklar följer en på förhand given berättelsestruktur - det är en nödvändighet för att artikelns innehåll överhuvudtaget ska nå fram till läsaren. Hur strukturen ser ut beror på flera faktorer, men den viktigaste är vilken berättelsetradition som journalisten och läsaren delar och är bekanta med.

Skönlitteratur och nyhetsjournalistik vilar på samma grund, trots att vi generellt betraktar dem som vitt skilda företeelser. De journalistiska genrererna är dock mer eller mindre litterära och till de mest litterära hör

kriminaljournalistiken, med sina skurkar, offer, hjältar och sin inneboende dramatik. I sin vilja att förenkla händelser och göra det möjligt för läsarna att förstå dem, hemfaller journalistiken lätt åt stereotypifiering. Människor och grupper

reduceras till några få grundläggande karaktärsdrag som vi lätt kan relatera till. Stereotyperna passar även bra in i den klassiska berättartekniken där typiska karaktärer ofta förekommer, som till exempel den onde fadern, den goda modern eller den oskyldiga dottern.

Just dramatiken gör att kriminaljournalistiken ofta ges ett högt nyhetsvärde. Särskilt om brottet är spektakulärt och offret är ungt, maktlöst, sårbart och utan skuld. I vår litterära historia, från Bibeln till Shakespeare och vidare, spelar dessutom brott och straff en viktig roll och kriminaldramaturgin finns djupt inpräntad i oss alla, journalister så väl som tidningsläsare.

Men trots att beröringspunkterna mellan klassisk berättarteknik och nyhetsjournalistikens innehåll och form är flera, så finns det givetvis väsentliga skillnader. En författare har fria händer vad gäller händelseförlopp och karaktärer, medan journalisten måste förhålla sig till en ofta kompilerad verklighet.

Författarens roll är att un-

KÄLLOR

Forsberg, Anette (2008). *De står tillsammans och försöker förstå det ofattbara. Medierade sorgenyttringar i svensk nyhetsjournalistik*, D-uppsatts i journalistik, Högskolan i Kalmar

Ghersetti, Marina (2000). *Sensationella berättelser : en studie av nyheter från Angola 1987 och om prinsessan Diana 1997 i dagstidningar, radio och TV*, Göteborg, Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs Universitet.

Hadenius, Stig & Weibull, Lennart (2003). *Massmedier. En bok om press, radio & TV*. Stockholm, Albert Bonniers Förlag

Hall, Stuart (2003). *The spectacle of the 'other'. I Hall Stuart (red). Representation: Cultural representation and signifying practices*, London, Sage publications.

Hvitfelt, H. (1994). *The Commercialization of the Evening News. Changes in the Narrativ Technique in Swedish TV News*, Nordicom-Review, 1994:2

Langer, John, (1998). *Tabloid Television: Popular Journalism and the "Other"* News. London, New York, Routledge.

Svensson, Per (1994). *Etik, journalistik och vår arketytiska vurm för brottskildringar*, Stockholm, Carlssons Bokförlag.

Här försvann Malin ensam mitt i natten

Det skulle bli en av sommarlovet höjdpunkter. I den stora äppleamerikanska lägen skulle Malin Olsson, 16 år, från stadsdelen Eda se och uppleva Göteborg. Men hon försvann ensam i natten och det slutade i ond bråd död. Hon dumpades på Östra kyrkogården i Göteborg. Naken, strypt till döds och av allt att döma våldtagen.

Av DAG NYSSANDER

Malin Olsson från Eda i Dalsland badade på och bodde hos en kompis i Härjedalen i Göteborg. Tillkomsten med den gamla värdinnan skiljer hon från hemmet och ta hand om hennes gamla kompisens trädgård var på semester. De båda flickorna var inte särskilt bekanta med Göteborg.

Men i kringloppet de ar sig om i stan. Tillbaka 16-åriga Malin minns med en annan flicka Olsson sommar och tre mån åkte de om i Göteborg stads kring i en röd Cadillac av i en tragisk olycksfall.

Flickorna hände de andra personerna, men inte särskilt väl. Därmed handlar det inte om någon uppvakning. Ingen i bilen är misstänkt för brottet, säger spetsmyndigheten Lars Björklund vid Göteborgspolis.

Flickorna tror att Malin druckit alkohol, men inga större mängder. Gången lämnar bilen till en park i Mölndala. Men eftersom de båda flickorna var för unga för att komma in, läte de därifrån.

MALIN BLEV ARG OCH GICK

Vid midnatt befordra de sig på Södra stora och söndagsstationen bredvid Ullevi och polisthuset. När Malin tänkte om egenskaperna Lars Björklund vid Göteborgspolis.

Det vittne iakttag beritte vid polisthuset. Flickorna var någorlunda sovna kl 24 och kl 30. Efter det är polisen osäker på vad som hänt. Under mittnatt fyra vittnar är det oklart vad Malin gjort eller befärad sig.

Hon kan ha tagit en buss, en taxi, picknickt upp eller vad som helst. Vi vet inte vad som hänt, säger Yngve Danling, operativ chef för kriminalpolisen.

Malin hade på sig en röd Levi's T-shirt, mörk

Bakom en gravsten på Östra kyrkogården ligger Malin Olsson. Hon var 16 år och hade varit i Göteborg i några dagar. Hon hade varit på semester hos en kompis i Härjedalen i Göteborg. Hon hade varit på semester hos en kompis i Härjedalen i Göteborg. Hon hade varit på semester hos en kompis i Härjedalen i Göteborg.

”Det skulle bli en av sommarlovet höjdpunkter. [...] Men hon försvann ensam, i natten och det slutade i ond bråd död. Hon dumpades på Östra kyrkogården i Göteborg. Naken, strypt till döds och av allt att döma våldtagen.”

GT, 1994-07-28

derhålla, journalistens att informera. Att förmedla den informationen på ett underhållande och gripande sätt är ibland svårt och man kan fråga sig om det överhuvudtaget är önskvärt. Kanske riskerar det journalisters och tidningars trovärdighet.

En journalistik som förlitar sig på dramaturgi, stereotyper och intressanta berättelser kostar lite att producera i jämförelse med publiken den genererar. Berättartekniken får allt mer utrymme i kommersiella medier där man kan producera långa artikelsier utan speciellt tidskrävande arbete. Det gör den sensationsbaserade och berättelsefokuserade journalistiken till en lönsam produkt.

I takt med att konkurrensen på mediemarknaden har ökat har ekonomiska övervägan-

den i allt högre grad kommit att påverka de publicistiska besluten. Nyhetsproduktionen har av flera medieforskare liknats vid en industriell process. I denna är nyheterna produkter som tillverkas för en marknad som styrs av utbud och efterfrågan. I förlängningen innebär denna utveckling att nyhetsvärderingen allt mer påverkas av vad som är ekonomiskt gångbart, och i mindre utsträckning av vilken inverkan nyheterna har på opinionsbildningen.

En av de forskare som drivit denna tes är amerikanen John H. McManus. McManus resonemang tar avstamp i Adam Smiths teoribildning om en fri marknad som styrs av oreglerad konkurrens. Vinnarna på denna marknad är de som kan producera de bästa varorna till de lägsta priserna. Detta får

stora konsekvenser för vilken journalistik det är som premieras, och i slutändan produceras. Sedan avregleringen i början av 90-talet har denna utveckling satt sin prägel även på den svenska mediemarknaden.

Enligt McManus konkurrerar journalistiken på fyra marknader; publikmarknaden, reklammarknaden, kapitalmarknaden och källmarknaden. Publikmarknaden styrs av vilket intresse de enskilda medieaktörerna kan uppbåda hos publiken. Publikintresset, alltså antalet läsare, tittare eller lyssnare, används sedan på reklammarknaden för att locka annonsörer.

På källmarknaden erbjuder källorna sina uppgifter i utbyte mot uppmärksamhet och genomslag i medierna. På kapitalmarknaden är utbytet ett annat; ägarna finansierar verksamheten och förväntar sig i den andra änden av produktionen att få avkastning på sina investeringar, till exempel i form av stigande aktiekurser. Gemensamt på de fyra marknaderna är att det är publiksiff-

orna som är den hårda valutanta; det är publikintresset som avgör huruvida medieföretag blir, och fortsätter att vara, framgångsrika och lönsamma.

De senaste decenniernas ekonomiska och tekniska utveckling har gjort att lönsamheten för mediekoncernerna blivit allt mer central vilket i sin tur lett en förskjutning i maktbalansen mellan journalister och annonsörer, källor och ägarintressen. Maktförskjutningen innebär att ägare och annonsörer får ett större inflytande över den journalistiska produkten; journalistiska normer får stryka på foten för ekonomiska intressen.

Billiga nyheter som väcker publikens intresse premieras på bekostnad av den mer resurskrävande journalistiken. Alltså; den underhållande och händelsebaserade journalistiken premieras på bekostnad av den kritiskt granskande journalistiken eftersom den kritiskt granskande journalistiken tar betydligt mer resurser i anspråk. ■

Så skildras mordoffren

Text: Simon Ungman Hain

Söta, snälla och framför allt oskyldiga – så beskrivs mordoffren. Den största skillnaden i rapporteringen är att GP:s beskrivning av Malin som person är obefintlig medan GP:s beskrivning av Nancy var utförlig och slående lik GT:s rapportering.

Det är inte bara viktigt vem som förekommer i rapporteringen eller vilka ämnen det skrivs om, det är även intressant att titta på hur vissa roller skildras. Det finns ofta typberättelser för att berätta en nyhet, speciellt inom kriminaljournalistik som berör de klassiska motsättningarna gott och ont, rätt och fel, liv och död.

Nyhetsberättelsen blir därför lätt strukturerad på ett schablonmässigt sätt där aktörernas roller är bestämda på förhand. I det undersökta materialet var det främst skildringen av mordoffren som var typisk.

I rapporteringen av Nancy-fallet så skrev både GP och GT mycket om Nancys personlighet, hur hon var och vad andra tyckte om henne. Resultatet bekräftar stereotypen av offret som sympatiskt, oskyldigt och ungt.

Mest intressant är att GP:s rapportering saknar skildring av Malin som person. Den enda information som publiceras är den som kommer från polisen som ber om hjälp med identifiering av kroppen

GT skildrar offren väldigt likartat i de båda fallen; adjektiv som söt, omtyckt och betoning på hur bra vän offret var, är återkommande.

En annan tendens i skildringen är betoningen på offrets oskyldighet; vänner och anhöriga frågar sig ofta varför detta hände offret, hon som var så oskyldig och älskad av alla.

När det kommer till omfång så skildras Malin som person i fem artiklar i GT jämfört med Nancy-fallet där GT hade tio artiklar och GP nio artiklar. ■

VEM VAR MALIN OLSSON?

ENLIGT GP VAR MALIN

"Kvinna, 20 år [senare 16 år], 180 cm lång. Har blont långt/halvlångt hår."

ENLIGT GT VAR MALIN

"Malin var en snäll, söt tjej. Hon pratade med alla och var omtyckt"

"Hon var en tjej i farten. När hon inte roade sig med kamrater sysslade hon med sin älskingshobby ridning."

"Av vännerna beskrivs Malin som omtänksam, temperamentsfull och viljestark"

"Förr spelade gänget alltid Monopol. Malin var duktig och vann ofta. Nu är det ingen som vill spela sällskapspel längre."

VEM VAR NANCY TAVSAN?

ENLIGT GP VAR NANCY

"En 18-åring som planerade för universitetsstudier och drömde om en framtid som sångerska"

"En oerhört varm människa."

"– Hon hade en så vacker röst."

"Inför sista terminen på Angereds gymnasiet planerade hon för studier på universitetet. Kanske skulle hon plugga till kurator eller barnpsykolog, som hon ville när hon var yngre?"

"– Den här flickan har inte gjort något ont. Alla älskade henne."

"Nancy föddes på Östra Sjukhuset i Göteborg den 7 mars 1991- i samma ögonblick som hon stal våra hjärtan.

"Hon är älskad av jättemånga. Jag tänker på hennes familj."

"En av Nancys drömmar var att bli artist och hon var på audition för Idol en gång.

FOTO: Privat

ENLIGT GT VAR NANCY

"En varm, sprallig tjej som älskade att sjunga"

"Vännerna beskriver henne som en mjuk och snäll person, som älskade musik och fotboll skrev en populär mode- och livsstilsblogg och brukade träna aerobics på Friskis och svettis"

"Han gråter och tar fram en bild ur plånboken. En söt ung tjej, med huvudet lite på sned, tittar rakt in i kameran. Ögonen ler. Familjen beskriver Nancy som snäll och omtyckt."

"– Det var Nancy som gjorde att musikklassen var som en riktig klass

"Hon var inte bara en vacker liten flicka, utan också en vacker själ som kom att nära artistdrömmar"

"– Hon var så full av liv, så sprallig och superglad"

"– Ingen som kände henne hade kunnat göra så mot henne."

"– Om jag hade problem gick jag alltid till henne"

"– Hon sjöng hela tiden, ständigt och jämt.

"– Och så ville hon alltid jobba mot orättvisor och hon ville se till att förändra."

"– Det fanns inget dåligt med Nancy. Ingen som kände henne kan ha skadat henne. Det måste vara en främling."

"Även om många av oss inte kände dig så har du berört oss otroligt mycket."

EN BILD SÄGER MER ÄN TUSEN ORD

Undersökningen tyder på att GP närmar sig kvällspres-
sen, såväl i uttryck som i nyhetsvärdering. Bildjourna-
listiken är inget undantag.

Text: Jens Andersson

Kvällspresen är känd för att använda sig av många och stora bilder i sin nyhetsrapportering. GT är inget undantag: 80 procent av artiklarna om Malin och 75 procent av artiklarna om Nancy åtföljs av en bild, och i 60 procent av fallen är den bilden en halv sida eller större.

Morgontidningarna är traditionellt mer sparsam med bilder, men vår undersökning visar att GP har närmat sig kvällspressens ideal: 32 procent av GP:s artiklar om Malin Olsson hade en bild, men i rappor-

teringen om Nancy Tavsan var den siffran uppe i 45 procent. Bilderna har även blivit större. 1994 var två av sju bilder en halv sida stor och ingen bild var större än så. 2010 var nio av tjugo bilder en halv sida eller större – fyra bilder täckte en hel sida.

Bilderna i GP har även blivit mer känslofyllda och dramatiska – ytterligare en effekt av ett mer kvällstidningsnära uttryck. Bilder ska berätta en historia och GP:s berättelse om Nancy Tavsan är sorgligare än den om Malin Olsson:

BILDTEXTER I GP – MALIN-FALLET (1994)

En naken kvinna i 20-årsåldern hittades igår mördad på Östra begravningsplatsen i Göteborg. Området spärrades av och polisens tekniska rotel undersökte platsen, som ligger inte långt ifrån Nobelgatan i Lundén.”

STRÖPS TILL DÖDS. Mördaren gömde den döda flickan bakom en gravsten. Enligt obduktionen i går ströps hon till döds.

45 MINUTER KVAR. Den unge mannen skildes från Malin Olsson här, vid biografen Flamman, intill Redbergsvägen vid ettiden på natten till söndagen. Trekvart senare mördades hon och det gäller för polisen att kartlägga den tiden.

FLER VITTNEN SÖKES. Polisen tvingas börja om med kartläggningen av Malin Olssons sista timmar i livet.

VEMS ÄR BÄLTET? Det här läderbältet söker sin ägare. Ströps Malin Olsson med bältet?

BILDTEXTER I GP – NANCY-FALLET (2010)

MINNEPLATS. Mycket ljus och lite värme spred sig från minnesplatsen som växte fram under gårdagen. Ett par ungdomar samlades vid Bergårdsgärdet för att hedra den mördade flickan.

Släktingar, vänner och vanliga Hjällibor besökte under gårdagen platsen där 18-åriga Nancy Tavsan mördades natten till onsdagen.

FÖRBERRED. Mordet på Nancy Tavsan kommer att sätta sin prägel på första skoldagen. Peter Holmqvist, rektor på Hjälliboskolan, öppnar skolans aula på fredag för alla som vill visa sitt deltagande.

EN SISTA HÄLSNING. Många stannade kvar efteråt och skrev i minnesboken.

SORG. Elias Tavsan sörjer sin lillasyster Nancy. Han har flyttat från fästmö och jobb i Stockholm tillbaka hem till föräldrarna i Hjällibo. – Jag har lagt mitt liv på hyllan just nu, säger han.

SOCIALA MEDIER SOM KÄLLA

Sociala medier erbjuder en snabb, alternativ källa för journalister men källkritik och etiska överväganden blir lätt lidande när informationen är lättillgänglig och stressen stor. Samtidigt finns det ingen enhetlig uppfattning bland journalister om hur dessa nya källor ska hanteras. I Nancy-fallet publicerade GP och GT citat från både Facebook och Nancys blogg, trots att bloggen blivit nedstängd.

”Nancy Tavsan hade ingen känd pojkvän. Men bloggen tyder på att hon träffade någon i somras som hon var olyckligt kär i. Bara tio dagar före mordet skrev hon: ”För ett par månader sen hände det en helt underbar sak, som sedan bara tog slut...” ”...wherever it takes or how my heart breaks, I will be right here waiting for you.”

GT, 2010-01-21

Text Simon Ungman Hain

I sju artiklar i materialet förekommer citat från elektroniska källor, föga överraskande är samtliga artiklarna från Nancy-fallet eftersom motsvarande teknik inte fanns 1994. Främst handlar det om citat från facebook-gruppen ”Rest in peace Nancy Jennifer Tavsan”. Tidningarna anger inte vem som citeras, utan endast från vilken facebookgrupp citaten tagits.

GP har med två citat i artikeln ”Hon hade bara 200 meter hem” från den 2 januari 2010. GT har en liknande rapportering den 9 januari 2010 under rubriken ”13000 hedrar Nancys minne på Facebook”, i vilken det finns ett kollage med elva citat från facebookgruppen.

Britt Börjesson forskar kring

medielagstiftning och etik på institutionen för journalistik och masskommunikation i Göteborg. Hon menar att det går att dra paralleller mellan vilka typer av källor det finns på och utanför nätet.

– Det finns publicister, aktivister och så finns det de som pratar. Att använda ”pratare” på Facebook som källor kan lätt uppfattas som samma sak som att tjuvlyssna vid bordet intill på restaurangen, säger Britt Börjesson.

Hon berättar att när Aftonbladet publicerade anonyma citat från Facebook gällande diskussionen om TV-programmet ”Landet brunsås”, var det många av de citerade som kände sig kränkta.

– De som kände igen sina citat

FOTO: <http://www.multimedia-stock.com>

var oerhört ilska, det var folk som även var publicister på nätet men Facebook är en annan typ av forum. Där uppfattar folk sig snarare som pratare än publicister.

Den andra typen citat från elektroniska källor är tagna från Nancys blogg. Det rör sig både om sammanfattningar av vad hon har skrivit och rena citat. Detta trots att bloggen stängdes innan tidningarna valde att publicera citaten.

Enligt GT:s reporter Marie Hebelius Svahn så var det ganska självklart att publicera citat från bloggen.

– Vi pratade om huruvida vi skulle lägga ut det eller inte. Men så tog jag ett axplock och tycker nog att jag

gjorde det på ett hyfsat bra sätt. Det är klart att det var privat, det handlade om hennes privata saker. Men samtidigt låg det på en blogg öppen för alla, och det måste man ju vara medveten om när man har en blogg, att vem som helst kan gå in och titta och läsa.

När det gäller frågan om att publicera citat från en avlidens blogg så menar Britt Börjesson att det både

svårt att komma över liknande information utanför nätet, men man kan tänka sig en upphittad dagbok eller att någon skrivit i ett fanzine. Det har hänt att sådant material publicerats vid mordfall tidigare, men det är betydligt svårare att komma över. Själva tillgängligheten gör att bloggar eller Facebook lyfts mycket lättare, säger Britt Börjesson.

Marie Hebelius Svahn berättar att publiceringen av citat från Nan-

vore önskvärt med en policy om hur man hanterar sociala medier eftersom det är svårt att garantera äktheten i uppgifterna, vilket han anser är av största vikt när det finns anhöriga att ta hänsyn till. Han anser att GT gjorde fel som citerade Nancys blogg.

– Jag tycker inte om det. Jag har protesterat mot det här. Jag anser inte att den informationen är relevant när vi ska skriva om utredningen och om vem som mördade henne.

Han tillägger att det kommer att vara svårt för nya journalister att överleva i branschen utan att använda sig av de sociala medierna som källor.

– Nej det skulle inte fungera. Sådana som jag är ett utdöende släkte, det är jag helt övertygad om. Men grundtanken i all journalistik är att du ska ha två av varandra oberoende källor som bekräftar att den uppgiften du skriver är sann.

Britt Börjesson tror att journalistkåren måste bestämma sig för hur man ska förhålla sig till så kallad "tjuvlyssning" på nätet. Hon menar att det krävs en avgörande händelse för att tvinga fram en enhetlig syn på saken.

– Publiciteten runt detta kommer få någon typ av effekter som är spektakulära. Detta kommer sätta igång en diskussion kring vad som är bra och inte bra, och så kommer man fram till någon form av konsensus och förhållningssätt. ■

GP, 2010-01-02

"Jag kände inte dej Nancy och jag känner inte din familj men ditt öde har drabbat även mitt hjärta. Mitt varmaste deltagande till alla nära och kära till Nancy samt alla hennes vänner", skriver en person.

"Kan inte sluta tänka på dig, din familj och dina nära och kära, jag har varit så deprimerad sen den dan du försvann, har inte haft lust till något jag firade inte ens nyår i år", skriver en annan.

handlar om hur man ser på bloggar och att det i slutändan är en fråga om smak.

– Jag kanske tycker det är väldigt osmakligt, den här bloggen tillhör snarare prat kategorin än något publicerat. Visst kan man se det som att Nancy faktiskt publicerat texterna. Men vi är egentligen inne hur smakligt eller osmakligt det är. Det kan man ha olika åsikter om.

Det är framför allt lättillgängligheten som gör de sociala medierna till en så attraktiv källa för citat.

– Framför allt är det väl mer be-

cys blogg inte väckt någon uppståndelse på redaktionen.

– Det är ingen som har diskuterat med mig iallafall om det var rätt eller fel att publicera det.

Hennes kollega, kriminalreportern Ingemar Nilsson har dock en mycket mer restriktiv syn på internet som källa.

– Men att säga det är ju som att svära i kyrkan. Skriver jag om någonting så går jag aldrig in på Facebook eller Flashback eftersom jag inte kan lita på informationen. Vad har jag då för nytta av den?

Ingemar Nilsson anser att det

GT, 2010-01-09 "13000 hedrar Nancys minne på Facebook"

"Vaför Skall det hända den mest godhjärtade!? R.I.P Nancy! Du finns i Våra hjärtan."

"Må du vila i frid. Så svårt att förstå att något så grymt kan hända, en vamm tanke till alla Nancys nära och kära. Må Gud vara med er."

"Må du vila i frid Nancy, Må gud straffa han/dem som har gjort detta."

"Håller på med musik till din minnesstund, hoppas ja får med allt du gillar. förresten vilken bra musiksmak du har!: D saknar dig! puss på dig"

"Jag hoppas den/de åker i fångelse och stannar hela sitt liv"

"Så jävla hemskt.. det borde inte Vara Så här, man borde kunna gå fritt utan att bli mördad, Även om jag inte kände dig Så Vänder det Sig i magen, kan inte fatta hur man kan göra Så här mot någon.. Vila i frid"

"Snälla skriv på! Låt inte Nancys död vara glömt tills nästa unga tjej blir mördad igen. Snälla skriv på... Peace to all..."

"Nu får det vara slut på allt våld. så meningslöst. Mina tankar hos familjen"

"Får så så ont i hjärtat när man tittar på foton o läser allas kommentarer o inlägg, så tragiskt."

Mina tankar går till familj o vänner, hoppas de får styrka av varandra o lyckas ta sig igenom en sådant tragiskt händelse. Kan inte ens tänka tanken vilken rädsla hon kände, helt ensam och hur hon kämpade för sitt liv."

"Det er helt Sykt !!! Jeg Vet ikke hVa jeg Skal Si. Finn den som gjorde det å la den lide resten av tiden i hans liv."

NÅGRA INLÄGG PÅ FACEBOOK

”Alla mord är tyvärr inte lika mycket värda”

Mordet på Nancy Tavsan är en bra story, därför har GT:s rapportering varit så omfattande.

- Alla mord är tyvärr inte lika mycket värda. Att vi kan lägga upp bilder på en vacker flicka betyder oerhört mycket, säger **Marie Hebelius Svahn, GT-reporter** som skrivit flera artiklar om Nancy-fallet.

Text och foto: Gustav Sandström

Bara några dagar har gått sedan den så kallade ”21-aringen” häktades, på sannolika skäl misstänkt för mordet på Nancy Tavsan. Polis och åklagare har, fram till att häktningsbeslutet offentliggjordes, varit ytterst förteguna. Få utredningstekniska detaljer har släppts till media. Ändå har GT:s rapportering av Nancy-fallet varit omfattande.

Artiklarna har handlat om de anhörigas sorg, deras minnen av Nancy, och om hur allmänheten reagerat när en av stadens döttrar blivit brutalt mördad.

Polisen är förtegen i Nancy-fallet. Ändå skriver ni många artiklar. Varför?

- Vi skriver mer om brott i dag än tidigare. Det faktum att polisen är så förtegen gör att medierna går loss ännu mer och spekulerar. Har du inget nytt i fallet får du försöka hitta grejer vid sidan om. Det förväntas ett visst antal artiklar efter ett så här grovt våldsbrott.

Vad är så intressant med offret?

- Det ligger väl lite i sakens natur när det är en ung tjej som blir utsatt för något så här brutalt och, som det verkar, oprovocerat.

Hon är på väg hem till mamma och pappa, hon har inte så långt att gå, någon slår ihjäl henne och det finns inga vittnen. Då kan folk identifiera sig med detta, det kan ju hända nästan vem som helst. Mord i missbrukskretsar där det ena fyllet slår ihjäl det andra fyllet får ju inte alls lika mycket uppmärksamhet, trots att det kanske är precis lika tragiskt.

Hur stor roll spelar Nancys personlighet?

- Jag tror att det spelar stor roll. Man har möjlighet att lägga

Marie Hebelius Svahn, allmänreporter på GT

”Det handlar om att beröra i hjärtat. Och det är en del i kommersialismen bakom en kvällstidning.”

Marie Hebelius Svahn

upp bilder på en vacker flicka och det är alltid attraktivt för tidningar att lägga sådana bilder, men bilderna är ju oerhört viktiga. Vi lever i en cynisk värld, ett mord på en medelålders kvinna skulle förmodligen inte alls fått samma genomslag.

Vilka komponenter ska ett ”bra” mord innehålla?

– Det ska vara mycket som berör här inne. Hjärta och smärta. Och du ska kunna identifiera dig med vad som har hänt. Generellt kan du ju inte heller svartmåla någon som är död. Nancy kommer alltid att vara den oskyldiga skolflickan.

Den vanligaste vinkeln i artiklarna om Nancy-mordet är ”den sörjande allmänheten”. Vad är poängen med de här artiklarna?

– Det handlar om att beröra i hjärtat. Och det är en del i kommersialismen bakom en kvällstidning. Men det är ju en balansgång för det får inte bli för mycket. Då skjuter man sig själv i foten.

Vad erbjuder GT som GP inte gör vid den här typen av händelser?

– Jag tror att vi i större utsträckning talar med vänner och anstränger oss för att komma lite närmare människan – Nancy eller 22-åringen. Men jag tycker att GP har förändrats och tar samma grepp som vi gör. Det är många gånger man kan slå upp GP och tycka att ”va fan hade vi inte detta för”. Vi är konkurrenter ute på fältet, stenhårda konkurrenter.

Är det positivt att GP närmat sig er typ av rapportering?

– Vi har olika uppgifter att fylla. GP har en rapporterings-skyldighet som vi inte alls har, vi kan plocka russen ur kakan. De kan skriva om att 22-åringen omhändertogs för mordet på Nancy för tredje gången. Det skiter vi i. Hade de däremot släppt honom, då jävlar.

Finns det något läge i Nancy-rapporteringen där ni känner att ni gjort fel?

– Jag vet att vi precis i början skrev att hon hade blivit våldtagen och det hittade vi ju inte på, utan det sa ju polisen. De tog tillbaka det sen, och jag tror familjen tog väldigt illa vid sig. Det är som att baktala en avliden ■

”Det fick orimliga proportioner”

I stora drag bra. Men i vissa lägen blev det för mycket. Så betygsätter GP sin rapportering av mordet på Nancy Tavsan.
– Det är proportioner som närmast liknar en statsmannabegravning, säger **Peter Linné, erfaren kriminalreporter på GP.**

Text: och foto Gustav Sandström

Under de två första månadernas rapportering i Nancy Tavsan-fallet skrev GP dubbelt så många artiklar som man gjorde under samma period i fallet Malin Olsson. På område efter område närmar man sig GT i mordrapporteringen; i val av ämnen, i stilistik, i skildring av offret.

Varför blev det så många artiklar om Nancy?

– En faktor man inte kan frångå är att hon blir ihjälslagen vid nyår. Det ska vi ju inte hyckla med. Det hände ingenting annat de här dagarna, så vi blåste på. Det är en journalistisk ryggmärgsreaktion. Den andra grejen är att det är en ung tjej och ett fruktansvärt våldsbrott. Det blev någon sorts psykos över det här. Jag hade lite svårt att se storheten i den här grejen, men då hade stenen redan börjat rulla, säger Peter Linné.

Vad menar du med att du inte förstod storheten?

– Jag menar proportionerna i tidningen. Jag kan tycka att vi

gjort lite för mycket minnesgudstjänster och sånt. Och jag som har med andra brottsoffer att göra får ju frågan: vad är skillnaden mellan min mammas död, som var en underbar människa, och det här? Det är en fråga som jag inte har något bra svar på.

Sofia Dahlström är biträdande nyhetsredaktör på GP och en av dem som varit med och fattat de redaktionella besluten i Nancy Tavsan-rapporteringen.

– När vi hade gått på en minnesstund så kände vi att vi var tvungna att gå på nästa också. Det bara rullade på. Och jag kände att vi inte ägde redskapen för att sätta stopp. Sen fanns det en annan aspekt också. Det var många reportrar som var inblandade i Nancy-rapporteringen och alla ville sätta sina spår. Därför blev det många artiklar. Det kanske hade varit bättre om det varit *en* reporter som hållit i det. Men det är ju helt vårt ansvar, vi redaktörer, säger Sofia Dahlström.

Peter Linné:

– Sen ska man inte sticka under stol med att vi har blivit satta under press uppifrån.

Vad har de sagt för nånting?

– Att det är en jävla läsning i det här med Nancy. Kör på det! säger Peter Linné

Sofia Dahlström:

– På begravningsdagen hade GT en inför-grej samma dag. Och vi hade ingen koll på när hon skulle begravas. Då sa vår nyhetschef: Ni går väl på Nancys begravning? Hade jag fått bestämma själv så hade jag nog sagt att nej jag tror inte vi ska göra det. Men då hade vår nyhetschef sagt att eftersom GT har gjort en grej idag så måste vi också ha någonting på det.

Vad är det som är problematiskt med den sortens artiklar?

– Problemet är att det blir väldigt lika artiklar. Det kommer ju inte fram något mer än att spegla vännernas sorg, den kollektiva

Sofia Dahlström, biträdande nyhetsredaktör på GP

sorgen. Vi tillför inte tillräckligt mycket nytt för att det ska kännas som en bra nyhetsartikel, säger Sofia Dahlström.

Vad är det positiva?

– Det är att ge en sorts bekräftelse för en stor grupp människors förtvivlan och sorg. Och man hedrar ju ett offer, säger Sofia Dahlström

Peter Linné:

– Men det fick i vissa fall helt orimliga proportioner. Det var en jättego tjej och hon var älskad av sin familj, men det är proportioner

som närmast liknar en statsman-nabegravning. Kollar vi på hur mycket vi gjorde på Anna Lindh så ligger Nancy Tavsan inte långt efter.

Ni är självkritiska?

– Jag är ganska självkritisk när det gäller mycket. Jag tycker att vi har gjort en hel del riktigt bra grejer när det gäller Nancy. Jag tycker att vi har varit nyhetsledande när det gäller det polisiära. Och det är jag stolt över. Sen tycker jag att det har blivit lite urvattnat här och var, och det är jag mindre stolt över, säger Sofia Dahlström.

Ni skildrar offret mycket mer ingående nu än tidigare. Varför?

– Det skapar ju en annan närhet. Vi ska berätta en sann berättelse. Men den berättelsen blir ju mycket intressantare om man vet att låten som spelades på Nancys begravning är hennes favoritlåt. Men det finns en fara i att skriva för mycket om offret. För man vet ju inte allt. Om vi skriver att hon var en ängel och sen får veta att hon inte var det, då smutsar vi ju ner en person. Och det hade vi ju aldrig gjort i vanliga fall, eftersom vi inte hade namngivit offret, säger Sofia Dahlström.

Ni närmar er GT i er rapportering. Är det bra eller dåligt?

– Det kanske är bra att vi närmar oss kvällstidningarna. Att vi ger mer information. Vi var väldigt försiktiga tidigare. Och det är bra i vissa lägen, men om det blir en försiktighet i allt så blir det ju ointressant, säger Sofia Dahlström.

Peter Linné:

– Jag tycker inte man ska skämmas för att ta det bästa från kvällstidningarna. Att Expressen och Aftonbladet har överlevt som de har gjort genom alla år måste ju ändå innebära att de gjort någonting som är bra.

Varför har ni närmat er GT?

– Delvis tror jag att det har med webben att göra. Där är det mycket mer klick-baserat än i papperstidningen. Det är en annan drivkraft att snabbare lägga ut uppgifter. Och när det väl ligger på nätet måste vi ju ge det till våra prenumeranter i papperstidningen, säger Sofia Dahlström.

Finns det något läge i rapporteringen där ni tycker att ni gjort fel?

– Det finns ingenting som vi behöver skämmas för. Däremot tycker jag att vi har haft lite för mycket glorifiering av Nancy. Det är hon inte oförtjänt av, men vad gör vi när nästa mord sker? Varför är hon värd mer än andra offer när det gäller utrymme i GP? säger Peter Linné. ■

”Var är djävulens advokat på redaktionerna?”

När drevet går kopplar journalisterna bort sitt kritiska tänkande och gör allt för att dra hem nästa scoop. Det menar **medieforskaren Ester Pollack**:

– Var är djävulens advokat på redaktionerna? Var är personerna som i de här sammanhangen står utanför och säger: Nej, stopp, vi borde tänka ett varv till?

Text: Gustav Sandström

Morgonpressen blir mer och mer lik kvällspressen i sin brottsrapportering. Så ser det ut i vår undersökning. Och så ser det ut även i ett större perspektiv, menar Ester Pollack. Den sansade kriminaljournalistiken blir det första offret på en mediemarknad i ekonomisk kris.

– Framför allt beror det på den hårda konkurrensen på marknaden. Kriminaljournalistiken är ett område som man vet appellerar till många människor. Medieföretagen ser att det här är ett sätt att komma lite närmare sin läsekrets och sin marknad, säger hon.

Hon menar att kriminaljournalistikens huvudsakliga syfte är att sälja tidningar.

– Idag handlar brottsjournalistik mycket lite om samhällsanalys. Den är mycket mer ett försäljningsargument för enskilda tidningar och kanaler.

Hur har morgonpressen närmat sig kvällspressen i kriminaljournalistiken?

– Det är genom att använda sig av grepp som man tidigare inte gjorde. Genom att dras med när trycket ökar och vara snabbare med att publicera namn. Men

också genom de dramatiserande och mer personinriktade texterna. På redaktioner där man tidigare har varit väldigt återhållsam och haft en policy att skriva artiklar där man inte går in på personliga detaljer, har utvecklingen gått mot texter som är mycket mer personinriktade och som ägnar sig åt offren på ett sätt som man inte tidigare har gjort.

Ester Pollack menar att kvällspressen någonstans längs vägen förlorat själva kärnan i sitt journalistiska uppdrag: att ge liv åt berättelser genom identifikation, att få människor att utifrån det lilla perspektivet förstå de stora sammanhangen. Problemet infinner sig när man misslyckas med att komma bortom det enskilda fallet, när fokuseringen på offer och anhöriga blir ett självändamål.

– Om morgonpressen kan kombinera det här, om de kan nå en stor publik och vara pedagogisk och förklara, vara folkliga i en god mening, så finns det en poäng med att närma sig kvällspressen. Men varje gång man skildrar någonting ur ett enskilt öde, så måste det finnas ett skäl. Inte bara att exploatera offrets känslor,

säger Ester Pollack.

Men det är en fin balansgång, menar hon. En balansgång som medierna, och kvällstidningarna i synnerhet, inte riktigt klarar av. Mellan att låta publiken delta i en kollektiv sorg som människor kan identifiera sig med, som inte gör för grova intrång i det privata, och en journalistik som inte längre handlar om medkänsla eller om att placera skeendet i ett större sammanhang.

– Jag bor i Stockholm så jag har inte läst Göteborgspressens rapportering, men jag har flera gånger reagerat på hur Nancy-fallet har skildrats i Stockholmstidningarna. Hennes vackra ansikte om och om igen. Man kan fråga sig vilken typ av reflektion det här ständiga återberättandet, som inte tillför någon ny information, egentligen leder till. Hur långt kan man gå i att exploatera vårt behov av att vara emotionella?

– Men samtidigt är det som era intervjupersoner på redaktionerna säger, att det liksom bara rullar på. Man kan inte sätta stopp.

Håller deras resonemang? Kan man svära sig fri på det sättet?

– Det kan man naturligtvis inte. Det förklarar vilka mekanismer

Ester Pollack, doktor i medie- och kommunikationsvetenskap, JMK, Stockholms Universitet

som ligger bakom, men det är ju inte ett skäl till varför man gör som man gör. Var är djävulens advokat i på redaktionerna? Var är personerna som i de här sammanhangen står utanför och som säger: Nej, stopp, vi borde tänka ett varv till?

Faran med en brottsrapportering som i allt för hög grad fokuserar på personliga aspekter är att den på ett så grundläggande sätt påverkar publikens bild av samhället. När analyserna uteblir och allt som återstår är brottets mest bestialiska detaljer, blir brottsjournalistiken populistisk, menar Ester Pollack.

– Och det för med sig att när människor tänker kring brott

och brottslighet så har man sin utgångspunkt i det icke-normala, det extraordinära. Många av de populistiska partierna har mer än främlingsfientlighet gemensamt: nämligen en hård kriminalpolitik.

Hon menar att främlingsfientliga grupper använder sig av den tendentiösa brottsjournalistikens rapportering när de går ut med sina politiska budskap - genom att koppla samman brottslighet och etnicitet.

– Medierna kan genom en kraftigt dramatiserad brottsjournalistik medverka till att vår förståelse av brottsutvecklingen motsvarar mycket av den typen av brottspolitik som ett antal partier och riktningar står för. I förlängningen tror jag att det är stor risk

att en populistisk brottsjournalistik appellerar till en populistisk kriminalpolitik.

I takt med att samhället förlorat sina gemensamma plattformar har medierna på många sätt övertagit kyrkans roll. Det kan vara en av förklaringarna till varför artiklar om allmänhetens sorg har ökat, som de gjort i Nancy Tavsan-rapporteringen, menar Ester Pollack.

– Behoven av att ge uttryck för de stora känslorna – sorgen, deltagandet, identifikationen, att tillhöra något större än sig själv – har inte försvunnit bara för att vi lever i ett mer individualistiskt samhälle.

Hon fortsätter:

– Vi är väldigt splittrade som mediekonsumenter, som religionskonsumenter, vi är mer fragmenterade än tidigare. Därför fyller händelser som kan appellera till många och som kan skapa en gemenskap en viktig funktion. De ger människor en möjlighet att delta i ritualer. Sådana har vi inte så många kvar av i ett extremt sekulariserat samhälle, säger hon.

Under de senaste åren har det gjorts flera undersökningar vars resultat pekar i samma riktning, säger Ester Pollack.

– Offret är mer i centrum än tidigare och att offrets krets har vidgats. Fler kategorier får utrymme som sörjande, till exempel vänner och bekanta. Det är en trend i tiden. Precis som närmandet mellan kvälls- och morgonpress i brottsrapporteringen vid stora, extraordinära brottsändelser.

Att vissa typer av offer får betydligt större utrymme än andra, är ett gammalt fenomen inom kriminaljournalistiken, menar hon.

– Men genom samtidens starka fokusering på offerperspektiv blir exploateringen av de ”ideala offren” tydligare. Och parallellt har mediernas roll att erbjuda oss kollektiva ritualer av sorgbearbetning också blivit betydligt mer framträdande, säger Ester Pollack.

JENS ANDERSSON

Om en svartvit värld

Jag registrerar mordet på Nancy Tavsan i förbifarten. Jag läser en eller två av de första artiklarna, men resten bläddrar jag förbi. Dag efter dag. Det är egentligen märkligt, eftersom kriminaljournalistik intresserar mig. Men det är inte kriminaljournalistik det rör sig om – det är någonting annat. Det är artiklar om Nancys fritidsintressen, om hennes ledsna klasskamrater, om hennes begravning och om facebookgruppen med 14 000 medlemmar som hedrar hennes minne. Jag vill inte läsa om något av det. Jag är helt ointresserad och det är ett ointresse som vissa tolkar som cynism.

Men för mig spelar det ingen roll hur många som sörjer Nancy Tavsan på Facebook – skulle hennes död vara hälften så tragisk om det bara var 7 000? Jag vill inte veta om Nancy var vacker – hade mordet varit lättare att acceptera om hon hade varit ful? Jag vill inte läsa saxade citat från Nancys blogg – jag förstår att det är tänkt att jag ska lära känna henne, men jag kände henne inte. Och när jag senare får veta att tidningarna

varit förutseende nog att spara bloggen innan Nancys familj valde att spärra den, så blir det uppenbart vad alla upprörda känslor egentligen handlar om. Det handlar om att sälja tidningar. Det är inget fel med det – tidningar är företag och som sådana ska de gå med vinst. Men konkurrensen har hårdnat och för att aktieägarnas vinster inte ska minska har man börjat navigera utanför den etiska karta som man tidigare höll sig inom. Följden har blivit att den verklighet som medierna skapar har blivit allt mer svartvit och allt mindre nyanserad. Att vara snabbt ute med sensationella nyheter har blivit viktigare än att tänka efter före. Enkla förklaringar premieras före svåra och populistiska resonemang är att föredra framför välunderbyggda. I pressen har samhället blivit hårdare, skurkarna ondare och deras offer oskyldigare. Den bilden bekräftas inte av någon forskning, men däremot av brunfärgade politiker. Att förenkla människan och den värld hon lever i är nödvändigt för att det överhuvudtaget ska vara möjligt att säga någonting om något. Men

ju mer man förenklar desto mer förståelse går förlorad och det om något skapar ett hårdare samhälle.

Nancy Tavsans död är tragisk och obegriplig, men jag känner ingen sorg. Att påstå det skulle kännas som en förolämpning mot dem som verkligen sörjer. Mot dem som verkligen kände henne, som den komplicerade och sammansatta person hon var. I ett öppet brev har hennes familj förklarat att de inte är redo att prata med pressen än. Och självklart är de inte det.

Kanske vill de göra det sen, för att sätta ord på sorgen och smärtan som uppstår när ett barn rycks bort i förtid. Kanske kommer de att ge oss en annan bild av Nancy än den platta karaktär som tidningarna har skapat med hjälp av facebookcitat och utnötta stereotyper. När de anhöriga är redo att berätta om Nancy är jag redo att läsa om henne, men då har mediestormen förmodligen redan blåst förbi. Kanske är man upptagen med att kasta "21-åringen" till hundarna. ■

LÖNSAMHET FÖRE ANSVAR

Informationstäthet och ökad konkurrens ligger bakom förändring inom kriminaljournalistiken.

Text: Simon Ungman Hain

AVSLUT OCH ANALYS

Resultatet av undersökningen visar att GP:s rapportering av Nancy-fallet liknar GT:s rapportering av Malin-fallet och i många avseenden även GT:s rapportering av Nancy-fallet.

I Nancy-fallet fokuserar tidningarna på anhöriga och artiklar skrivs trots att det inte framkommit någon ny information. Denna bild bekräftas av företrädare för både GP och GT. Enligt medieforskaren Ester Pollack är denna trend inte exklusiv för fallen i undersökningen utan en generell trend inom kriminaljournalistiken, framför allt när det gäller sensationella våldsbrott. I kommentaren av resultatet är det främst två orsaker som visar sig ligga bakom denna trend.

Den första orsaken är en ny typ av informationstäthet. Både journalister och allmänhet har fått omedelbar tillgång till personuppgifter och ingående information om offer och gärningsmän via internetsajter som Flashback, Facebook och bloggar. Det är även en av de faktorer som gjort att polisen slutit sig i ett försök att "hålla på" den lilla unika information de sitter på. Polisen kallar det en professionalisering, men för journalisterna innebär det att de får färre och mindre intressanta detaljer från polisen. Journalisterna vänder sig då istället till alternativa källor som anhöriga och fokus faller istället på offret som person och sorgeprocessen.

Den andra orsaken är den ökade konkurrensen på mediemarknaden. Morgontidningarna konkurrerar inte bara med sina pappersutgåvor utan måste även erbjuda en attraktiv webbsida. På webben är det svårare för morgontidningarna att hålla sina klassiska profiler på

grund av det höga informationstrycket. När konkurrerande webbsidor och skvallersidor publicerar uppgifter måste morgontidningarna snabbt ta beslut om de vill följa efter, eller inte. Beslut som tidigare behövdes ta under en dag måste nu tas på några få minuter om webben ska upprätthålla ett attraktivt informationsutbud. När en uppgift väl publicerats på webben finns det ingen anledning att inte publicera den i följande morgontidning, enligt GP-redaktionen. Morgontidningarna har på grund av webben hamnat i en konkurrenssituation som liknar den för kvällstidningarna. Man måste hela tiden sälja webben, vilket i sin tur reflekterar på innehållet i pappersupplagan. Detta stämmer väl överens med John. H. McManus teori om konkurrensen på mediemarknaden. Han menar att den fria marknaden gör att läsar- och tittarsiffror

Den närmast osakliga och exploaterande kriminaljournalistiken är konkurrensmässigt gångbar och med andra ord lönsam.

blir viktigare än de journalistiska idealen eftersom medieföretagens ägare sätter lönsamhet i första rummet.

Det finns därför ett tryck ovanifrån att producera artiklar. Trycket innebär att redaktionerna måste producera ett visst antal artiklar om ett visst fall. GT-reporten Maire Hebelius Svanh beskriver sådana nyheter som en "snackis", något alla pratar om, och då måste man skriva mycket, oavsett om det finns någon ny information.

Utan ny information så hemfaller journalistiken lätt åt schablonartade beskrivningar och förutsägbara berättelser. Offret är oskyldigt och vackert och alla måste få ut-

rymme att uttrycka detta, även de som inte ens har en koppling till offret. GP:s biträdande redaktör beskriver det som en sten som börjat rulla, vilken är svår att få stopp på. "Har man varit på den ena minnesstunden så får man gå på de andra med".

Slutsatsen är att den närmast osakliga och exploaterande kriminaljournalistiken är konkurrensmässigt gångbar och med andra ord lönsam.

Ester Pollack påpekar att det finns en medelväg. Genom att skildra ett enskilt öde kan tidningarna pedagogiskt förklara större samhällsfenomen. Problemet är att tidningarna, som vårt resultat också visar, misslyckas med detta. Majoriteten av artiklarna fokuserar på offret och spelar på allmänhetens behov av att vara emotionella. Det farliga med detta är att allmän-

hets bild av brottslighet baseras på ett fåtal sensationella och grymma fall. Journalistiken fungerar rakt emot sitt eget syfte och skapar en skev uppfattning om verkligheten hos allmänheten. En uppfattning som i värsta fall kan utnyttjas av populistiska krafter som ofta för en politisk linje för en hårdare kriminalpolitik.

På så sätt blir ett tragiskt mord på en ung flicka en lönsam affär för mediekoncernerna, ett argument för populistiska och främlingsfientliga partier och en lättarbetad artikelserie för journalisterna på tidningarna.

Alla blir vinnare, utom de anhöriga och samhället. ■

KÄLLA Ghersetti, Marina (2000). *Sensationella berättelser : en studie av nyheter från Angola 1987 och om prinsessan Diana 1997 i dagstidningar, radio och TV*. Göteborg, JMG, Göteborgs Universitet.

Nancy som i Nancy-mordet

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för journalistik och masskommunikation
Journalistutbildningen
Vårterminen, 2010-04-21

HANDLEDARE

Marina Gheretti
marina.gheretti@jmg.gu.se

AV

Jens Andersson
min.penna@gmail.com

Gustav Sandström
gurra4133@hotmail.com

Simon Ungman Hain
simon@ungmanhain.se

Abstract

Title: Nancy, as in the Nancy case

Authors: Jens Andersson, Gustav Sandström, Simon Ungman Hain

Course: Journalistisk granskning (third term), the Journalism Education at Department of Journalism, Media and Communication, University of Gothenburg

Instructor: Marina Ghersetti

Purpose: To describe the news coverage of the murder of Nancy Tavsan in 2010 and the murder of Malin in Olsson in 1994, in Göteborg-Posten and Göteborgs-tidningen. To compare the coverage within each paper and between the two papers.

Problem statement:

- What is distinctive for the coverage of the two murders, in each paper?
- How does the coverage differ over time and between the two papers?
- What are the causes for the differences?

Material: All articles concerning the two murders in both Göteborgs-Posten and Göteborgs-tidningen, for two months, counted from the first published article. In total 114 articles.

Method: Articles studies through quantitative and qualitative analysis.

Result:

The result shows that GP's coverage of the Nancy case is similar to GT's coverage of the Malin case and of the Nancy case. In the Nancy-case both papers focus on relatives to the victim and on public grief. Also, the papers produce articles even when there is no new information in the case.

One reason to this change is the information pressure from the internet. This forces the morning papers into a similar economic situation as the evening papers when they have to compete on the website market as well.

The other reason is harder competition on the media market which forces papers to focus on economically profitable news.

Another result is that the police have become more restrictive with giving out information about the investigation. In the Malin case the police was a lot more outspoken than in the Nancy case. The police claims that the explanation lies in their increased level of professionalism. Regardless the reason though, the journalists have a lot less hard facts to work with.

References:

- Ghersetti, Marina (2000). *Sensationella berättelser : en studie av nyheter från Angola 1987 och om prinsessan Diana 1997 i dagstidningar, radio och TV*. Göteborg : Institutionen för journalistik och masskommunikation, Univ. (JMG)
- Hadenius, Stig & Weibull, Lennart (2003). *Massmedier. En bok om press, radio & TV*. Stockholm; Albert Bonniers Förlag
- Hall, Stuart (2003). *The spectacle of the 'other'. I Hall Stuart (red). Representation: Cultural representation and signifying practices*. London: Sage publications.
- Hvitfelt, H. (1994) *The Commercialization of the Evening News. Changes in the Narrativ Technique in Swedish TV News*, Nordicom-Review, 1994:2
- Langer, John, (1998). *Tabloid Television: Popular Journalism and the "Other" News*. London. New York. Routledge.

Arbetsrapport

Arbetsmetod

Från början var vår avsikt att försöka fånga *hur* tidningarna skrev om respektive mord med avseende på dramaturgi och stereotypifiering. Vi tänkte oss en till största del kvalitativ-analys där vi skrev ned ton/känsla i texterna och sedan gjorde en helhetsanalys av våra anteckningar.

Efter diskussion med vår handledare insåg vi dock att det skulle bli väldigt svårt att jämföra rapporteringarna utan någon form av referensram. Vi valde därför att kvantifiera så många variabler som möjligt, fördelen var att vi fick lätt jämförbara siffror för respektive tidning och rapportering. På så sätt fick vi ett bra grundgrepp på likheterna i rapporteringen och hur tendenserna förändrats över tid, tidningarna i mellan.

För att sätta vårt kvantitativa resultat i en kontext och få lite mer ”kött på benen” så ville vi behålla ett kvalitativt perspektiv där vi kunde tolka artiklarna och ge exempel med citat på tendenser som annars kan vara svårare att kvantifiera, till exempel känslomhet, dramaturgi och hur offren beskrevs. Därför valde vi att variablerna ”ton” och ”hur skildras ...” skulle vara öppna textsvar där vi kunde notera våra intryck och exemplifiera med citat från artiklarna. Resultatet blev överraskande givande, även om man bara ser till de insamlade citaten som väl kompletterade och illustrerade de kvantitativa resultaten.

Det vår undersökning har missat är någon form variabel som mäter kvalitén på de artiklar som är ”ren” kriminaljournalistik. GP påpekade att de oftast var först (och bäst) på den rena krimjournalistiken i Nancy-fallet även om de också skrev många (inte alltid lyckade) kringartiklar. Det kunde ha varit intressant att undersöka om det var så. Däremot är det inte helt innanför vår frågeställning, men det skulle kunna ha gett nyans till resultatet (eller förstärkt resultatet).

Urval

Kodade tidningar

GP 31/12-2009 – 28/2-2010

GT 30/12-2009 – 28/2-2010

GP 25/7-1994 – 25/9-1994

iDag 25/7-1994 – 25/9-1994

Inom angivna datum kodade vi alla artiklar som rörde mordet (innan namnpublicering), efter offren namngavs kodade vi alla artiklar som innehöll ”Nancy Tavsan” eller ”Malin Olsson”. Tre artiklar valde bort efter kodning eftersom de inte ansågs tillhöra de artiklar vi avsåg undersöka. De bortvalda artiklarna inkluderade Nancy Tavsans namn en enstaka gång men fokuserade i övrigt på något helt annorlunda än kriminaljournalistik. De bortvalda artiklarna är:

11-Feb-10	Brutal modeshow mot gatuvåldet
15-Feb-10	Han försökte alltid sprida glädje
28-Feb-10	Film om gatuvåld visas i skolprojekt
01-Jan-10	Pangstarten

I resultatframställningen i magasinet har vi inte analyserat/räknat med framsidor, tanken var att göra en artikel på dessa separat men på grund av de svaga resultaten vi fick fram på framsidedelen så valde vi bort att göra den artikeln.

Vi är nöjda med vårt urval eftersom vi fått ett totalt urval under de två första månaderna av rapporteringarna i GP och GT, i båda fallen. Urvalet är även opåverkat av att en misstänkt häktades för Nancy-mordet under arbetets gång eftersom detta hände först efter urvalstiden.

Efter att ha tittat på materialet valde vi bort Bengtfors-tidningen Dalslänningen och Provinstidningen Dalsland eftersom de inte tillförde något nytt i förhållande till det övriga materialet.

Referenser/källor

Skriftliga källor – refererade

Forsberg, Anette (2008). *De står tillsammans och försöker förstå det ofattbara. Medierade sorgen i svensk nyhetsjournalistik*. D-uppsatts i journalistik, Högskolan i Kalmar

Ghersetti, Marina (2000). *Sensationella berättelser : en studie av nyheter från Angola 1987 och om prinsessan Diana 1997 i dagstidningar, radio och TV*. Göteborg : Institutionen för journalistik och masskommunikation, Univ. (JMG)

Hadenius, Stig & Weibull, Lennart (2003). *Massmedier. En bok om press, radio & TV*. Stockholm; Albert Bonniers Förlag

Hall, Stuart (2003). *The spectacle of the 'other'. I Hall Stuart (red). Representation: Cultural representation and signifying practices*. London: Sage publications.

Hvitfelt, H. (1994) *The Commercialization of the Evening News. Changes in the Narrativ Technique in Swedish TV News*, Nordicom-Review, 1994:2

Langer, John, (1998). *Tabloid Television: Popular Journalism and the "Other" News*. London. New York. Routledge.

Moira Peelo. (2006) *Framing homicide narratives in newspapers: Mediated witness and the construction of virtual victimhood*, Crime Media Culture.

Svensson, Per (1994). *Etik, journalistik och vår arketytiska vurm för brottskildringar*. Stockholm; Carlssons Bokförlag.

Vinterhed, Kerstin (2005). *Yvs icke, Död: en essä om kollektiv sorg*, Stockholm Hjalmarson & Högberg

Skriftliga källor – icke refererade

S. Elizabeth Bird, Robert W. Dardenne, *Handbook of journalism - Rethinking news and myth as storytelling*, Routledge, New York 2009

Pollack, Ester (2001). *En studie i medier och brott*, Stockholm : Institutionen för journalistik, medier och kommunikation,

Ghersetti, Marina, Hjorth Gunilla (2007). *Mördare och poliser: två huvudaktörer i mediernas rapportering om Anna Lindh*, Stockholm : Krisberedskapsmyndigheten

Muntliga källor – refererade

Marie Hebelius Svahn, Reporter – GT, 031-725 90 00, marie.hebelius.svahn@gt.se

Ingemar Nilsson, Kriminalreporter – GT, ingemar.nilsson@gt.se

Vinterhed, Kerstin, Journalist, författare, präst, filosofi dr, 08-644 31 79, kerstin.vinterhed@gmail.com

Dahlström, Sofia, Biträdande redaktör på nyhetsredaktionen – GP, 0761 – 14 40 39, sofia.dahlstrom@gp.se

Linné, Peter, Kriminalreporter – GP, peter.linne@gp.se

Pia Goksöyr, presstaleskvinna – Västra Götalandspolisen, 031-739 23 27, polismyndigheten.vastragotaland@polisen.se

Björ Blixer, presstalesman – Västra Götalandspolisen, 031-739 23 27

Ester Pollack, Medieforskare, JMK, Stockholms Universitet, pollack@jmk.su.se, 0709-72 43 75

Britt Börjesson, Universitetsadjunkt, JMG, Göteborgs Universitet, 031 - 786 1203, britt.borjesson@jmg.gu.se

Arbetsrapport

Tillstånd att använda bilder

Bilderna är tagna från gratisidan: <http://www.multimedia-stock.com>. Övriga bilderna är antingen faximiler eller tidigare publicerade privata foton.

Arbetsfördelning

Insamlande och kodning gjordes tillsammans. Vid de stora GT och GP intervjuerna var samtliga närvarande och deltog. Efter det så fokuserade Jens och Gustav på att transkribera intervjuer, medan Simon arbetade med att dra ur statistik ur SPSS. Gustav och Jens skrev intervjuerna medan Simon redigerade och gjorde diagram till artiklarna. Samtliga var delaktiga i den slutgiltiga utformningen och innehållet i artiklarna vid korrekturläsning. I sammanfattning kan man säga att de tre arbetade tillsammans som ett väsen, likt sonen, fadern och den helige anden.

Vecka 11

Mån: Vi sammanställde kodboken och mailade in den

Tis: Handledning angående kodboken, som löste många av våra funderingar. Vi uppdaterade kodboken och provkodade artiklar för att utöka våra kategorier.

Ons: Heldag på KTB. Vi började fotografera in tidningsartiklar rörande Malin-mordet från iDag (GT), GP, till USB-minne. Det tog tid att gå igenom alla tidningarna och i efterhand dubbelkollade vi mot Mediearkivet, iDag fanns dock inte där.

Vi började även koda in artiklar från Nancy-fallet men stötte på problem ganska tidigt med våra variabler eftersom aktörer(sörjande allmänhet) och kategorier(allmän sorg) krockade. Vi valde även att ta bort variabeln ”Rubriktäckning” eftersom vi hade svårt att komma överens om en icke-godtycklig tolkning av variabeln.

På kvällen firade vi Saint Patrick's Day.

Tors: Vi fotograferade in de sista GP/iDag-materialet och satte oss på skolan och kodade första januari-veckan på Nancy-mordet.

Fre: 0915 på KTB. Vi fotograferade in Bengtfors-tidningen Dalslänningen och Provinstidningen Dalsland. Tillbaka på skolan 1030 och fortsatte koda in Malin - GP/iDag och Nancy GP.

Vecka 12

I början av veckan slutförde vi kodningen samt hade handledningssamtal. Vi fick hjälp med hur vi skulle koda framsidorna och diskuterade tänkbare intervjupersoner. Vi upprättade även en mer detaljerad tidsplan.

Torsdag så sammanställde vi en skriftlig kommentar till kodboken där vi specificerade hur vi tolkat och kodat olika variabler och kategorier. Vi började även söka intervjupersoner och sammanställa resultatet i SPSS.

Fredag började vi skriva på slutsynopsis, bokade klart intervjuer och började kolla på ton/framställning i SPSS.

Vecka 13

Mån: Förberedelse av intervju och började strukturera upp vilka resultatartiklar som kunde vara relevanta. Mycket SPSS-letande.

Tis: Intervju på GT. Transkribering resten av dagen.

Ons: Jens och Gustav transkriberade intervju, Simon började dra ut SPSS-data och skriva ”Ny fakta”-resultatartikeln.

Tors, halvdag: Slutförde transkribering och jobbade på slutsynopsis.

Vecka 14

Tis: Jens försökte intervju Kerstin Vinterhed men hon hade glömt det. Simon sammanställde och skrev ut resultat från Marinas sammanställda SPSS-fil. Sedan arbetade vi på slutsynopsis och förberedde onsdagens intervju med polistaleskvinnan.

Ons: Intervju med Pia Goksöyer och Björ Blixer, slutförde slutsynopsis och påbörjade de två första resultatartiklarna - nya fakta och allmän sorg.

Tors: Transkriberade intervju med polisens pressfolk. Analyserade SPSS-resultat. Detaljkollade GP:s rapportering inför intervjun på tisdag.

Fre: Simon och Gustav träffade Marina för handledning. Jens intervjuade Kerstin Vinterhed. Diskuterade hur vi ska presentera våra resultat. Alternativ: kommentar i samma artikel som resultat eller resultat och kommentar separerade. Alternativ två gick segrande ur striden.

Vecka 15

Mån: Skrivdag. Simon skrev klart resultatartikeln om nya fakta och Jens skrev klart allmän sorg. Gustav skrev resultatartikeln om huvudaspekt och huvudaktör.

Tis: Förberedde oss för GP-intervju. Skrev frågor, snackade ihop oss. GP-intervju klockan 13.00 med Sofia Dahlström och Peter Linné. Pågick i en dryg timme. Vi blev erbjudna kaffe men tackade nej. Började transkribera GP-intervjun.

Ons: Skrivdag. Skrev klart GT-kommentaren, skildringen av offret-artikeln och påbörjade kommentar-artikeln om allmän sorg.

Tors: Intervju med Britt Börjesson. Simon skrev artikeln om sociala medier, Gustav transkriberade GP-intervjun och skrev klart GP-kommentaren. Läste igenom alla färdiga texter, justerade. Solade oss i glansen av vår egen förträfflighet. Mejlade GP-kommentaren till Sofia Dahlström, hon ville läsa sina citat.

Fre: Simon redigerade färdiga artiklar. Jens skrev klart artikeln om medias kontakt med polis- och åklagarväsende i de båda fallen. Gustav på GP och GT och tog nya bilder. Tight.

Vecka 16

Mån: Paniken sätter in för första gången. Gustav intervjuar Ester Pollack, transkriberar och skriver artikeln. Jens slutför polisresultatsartikeln och skriver bildartikeln medan Simon redigerar poliskommentarsartikeln och skriver arbetsrapport (det här alltså). Problem uppstår när det inte gick att infoga diagram som Simon gjort under helgen, med hjälp av Erik Eliasson kunde det konstateras att universitetets InDesign-version är helt värdelös. Sedan gjorde Simon om allt jobb. Nästan.

Tis-Ons: Arbetade med magasinet istället för arbetsrapporten.

Målgrupp

Vi tänker oss att detta är ett magasin för en samhälls- och medieintresserad. Tillalet riktar sig till unga vuxna (20-30 år) men innehållet bör kunna tillgodoses av både yngre och äldre med grundläggande förkunskap och intresse. Resultaten är främst intressanta för läsare av de båda tidningarna eller någon med ett allmänt intresse av svensk morgon- och kvällspress.

Arbetsrapport

Bilaga – Kodbok

Kodbok – Nancy Tavsan / Malin Ohlsson

Tidning

- 1 GP
- 2 GT/iDag

Mord

- 1 Malin
- 2 Nancy

Rubrik

Citat, inklusive underrubrik/nedryckare

Datum

XX-XX-XX

Placering

- 1 förstasida
- 2 allmän nyhetsida
- 3 ledarsida
- 4 debatt
- 5 insändare
- 6 krönika
- 9 övrigt

Förstasida

- 1 Huvudartikel
- 2 Andra-artikel
- 3 Puff

Textstorlek

- 1 1 sida
- 2 ½ sida
- 3 ¼ sida
- 4 1/8 sida
- 5 1/16 sida eller mindre

Aktörer

- 1 mordoffer
- 2 offer för annat brott
- 3 gärningsman i annat brott
- 5 anonym källa

- 10 kärnfamilj
- 11 släkt
- 12 nära vänner
- 13 klasskamrater
- 14 bekanta

- 15 representant för skola
- 16 politiker

- 17 övrig expert
- 19 misstänkta 16-åringar
- 20 misstänkt/gärningsman

- 21 polis
- 22 åklagare
- 23 advokat
- 24 rättsexpert
- 25 vittnen
- 29 präst

- 30 allmänhet (generellt)
- 32 allmänheten som sörjer
- 33 allmänheten som är orolig
- 34 allmänheten som är kritisk

Kön på aktör

- 1 kvinna
- 2 man
- 3 oklart/ej tillämbart

Roll

- 1 direkt (pratminus)
- 2 refererad (enligt ...)
- 3 omnämnd (går inte att få tag på)
- 4 refererad från elektronisk källa
- 5 refererad från fysisk källa
- 9 artikelförfattare

Reporternärvaro

- 1 nej
- 2 ja
- 3 ej tillämbart

Huvudaspekt

- 1 beskrivning av brottsförlopp
- 2 misstänkt gärningsman
- 3 mordkvällen
- 4 spår/bevis
- 5 vittnen
- 6 polisens arbete (generellt)
- 10 generellt expertutlåtande
- 12 engagerad allmänhet
- 15 om offret som person
- 20 nära anhöriga som sörjer
- 22 allmänheten som sörjer
- 23 allmänheten som är orolig
- 30 spin-offs
- 31 spin off-brott

Sidoaspekt

Samma som huvudaspekt

Hur skildras offret?

Hur skildras anhöriga?

Hur skildras misstänkt?

Hur skildras polis?

Hur skildras allmänheten?

Ny fakta

om hur mordet gick till

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

om motiv till mordet

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

om bakgrundsinformation (kvällen, etc)

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

om gärningsmannen

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

om bevis/spår/förhör

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

övriga fakta

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

Spekulationer

om hur mordet gick till

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

om motiv till mordet

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

om bakgrundsinformation (kvällen, etc)

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

om gärningsmannen

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

om bevis/spår/förhör

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

övriga spekulationer

- 1 förekommer
- 2 förekommer inte

Ton/känsla

Kort sammanfattning, vad är grejen? Citat.

Antal bilder/illustration

xx

Bildstorlek huvudbild

- 0 Uppslag
- 1 Helsida
- 2 ½ sida
- 3 ¼ sida
- 4 1/8 sida
- 5 1/16 sida eller mindre

Bildmotiv huvudbild

- 1 offer
- 2 anhöriga
- 3 allmänhet
- 4 mordplats
- 5 rättsväsende
- 6 lärare, rektorer, präster
- 7 bekanta (skolkamrater, grannar, etc)
- 9 övrig miljöbild

Bildtext huvudbild

Citat

Bilaga - Kommentar kodbok

Textstorlek

Vi har använt kategorier med ganska stort spann för att snabbt kunna uppskatta textstorleken. GP från 1994 är inte i tabloidformat utan dubbelt så stor, där har vi uppskattat storleken och sedan halverat den. Resultatet är således inkodat jämförbart.

Aktörer

Som **Aktör1** har vi kodat den mest centrala aktören, oavsett om de får komma tilltals själva. Det viktiga är vem som är central för artikeln/vinkeln. Huvudregeln är att den som kommer först är aktör1, men om denna endast förekommer någon enstaka gång och i lite mängd medan någon annan dominerar artikeln/vinkeln så blir den sist nämnda aktör1.

Ex:

När en advokat uttalar sig för en misstänkt så är misstänkt aktör 1, advokat aktör 2.

När vinkeln på artikeln är att polisen pratar om utredningen i allmänhet och nämner en misstänkt (eller avsaknaden av sådan) så är polisen aktör1 och misstänkt aktör 2.

Reporternärvaro

Ja, endast när det förekommer ett ”jag” eller ”vi”. Ej tillämpbart på krönikor/öppna brev/insändare.

Huvudaspekt

misstänkt gärningsman – hypotetisk gärningsman, experter som uttalar sig om vilken ”typ” av person det kan handla om, polisen söker gärningsman bland tidigare dömda, etc.

allmänheten som sörjer, inkluderar även sorg på skolor eller ungdomsgård, begravning öppen för allmänhet. Det som inte kan betraktas som ”sluten sorg” inom familjen/nära vänner.

spin-offs, artiklar som inte har en direkt koppling till mordet. T.ex. ”många unga kvinnor rädda att gå ut ...”, ”ny nödtelefon installeras efter ...”

spin off-brott, rapporter om brott som har likheter med mordet men Polisen har inte bekräftat någon koppling annat än de verkar lika.

Hur skildras ...

Citat som visar hur en aktör framställs. Det kan handla om både beskrivningar och citat från aktören i fråga, eller citat från andra aktörer om aktören.

Spekulationer

Syftar på när tidningen direkt eller indirekt spekulerar eller uppmuntrat spekulation. När offentliga källor (polis, åklagare) spekulerar har vi inte kodat det som spekulation.

Nya fakta

Eftersom både fallen var olösta och saknade misstänkt gärningsman vid tid för undersökningen behövdes det ingen kategori för nya fakta om rättsligt efterspel.

Ton/känsla

Kort sammanfattning, ”vad är grejen med artikeln”. Samt citat för att stödja detta samt citat på känsla/tonen i artikeln.